

ERITYISPALVELUJEN TYÖNANTAJALIITTO

Yksityisen laboratorioalan toimihenkilöiden työehtosopimus

1.5.2010 – 30.4.2012

Erityispalvelujen Työnantajaliitto

Toimihenkilöunioni TU ry/
Ylemmät Toimihenkilöt YTN ry

ERITYISPALVELUJEN TYÖNANTAJALIITTO

PL 30 (Eteläranta 10), 00131 Helsinki

Puhelin (09) 420 20

www.erityispalvelut.fi

Elinkeinoelämän keskusliitto EK:n jäsenliitto

Liittojohtaja	Varatuomari Kauko Rautiainen	(09) 4202 3228
Työsuhdeasiat	Varatuomari Anssi Rautiainen	(09) 4202 3394
Sihteeri	Aune Heikkinen	(09) 4202 3227

TOIMIHENKILÖUNIONI

Selkämerenkuja 1 A, PL 183, 00181 Helsinki
Puh. (09) 172 731, Fax (09) 1727 3330
www.toimihenkilouioni.fi

YLEMMÄT TOIMIHENKILÖT YTN

Ratavartijankatu 2, 00520 Helsinki
puh. 0201 299 223 www.ytn.fi

SISÄLLYSLUETTELO

Allekirjoituspöytäkirja yksityisen laboratorioalan toimihenkilöiden työehtosopimuksen uudistamisesta	1
Yksityisen laboratorioalan toimihenkilöiden työehtosopimus	13
1 § Soveltamisala	13
2 § Työnantajan ja toimihenkilön yleiset velvollisuudet	14
3 § Työsuhde.....	14
4 § Sijaisuuskorvaus	14
5a § Työsuhteen päättymisen	15
5b § Lomauttaminen	16
6 § Palkkamääräykset	17
7 § Säännöllinen työaika ja sen sijoittuminen.....	17
8 § Lisätyö	21
9 § Työajan tasaaminen, vapaapäivät.....	22
10 § Arkipyhäviikot	22
11 § Ylityö	23
12 § Osa-ajan palkka.....	25
13 § Varallaolo.....	26
14 § Hälytysluontoinen työ ja puhelinohjeet	26
15 § Sunnuntaityö	28
16 § Lepoajat ja viikkolepokorvaus	29
17 § Vuorotyö sekä ilta- ja yötyö.....	29
18a § Työkyvyttömyysajan palkka	33
18b § Äitiysvapaan ja isyysvapaan palkka.....	35
19 § Lääkärintarkastukset	36
20 § Matkakustannukset	37
21 § Koulutustilaisuudet	38
22 § Vuosiloma	39
23 § Lyhyt tilapäinen vapaa	41
24 § Luottamusmies ja työsuojeluvaltuutettu	42

25 § Ryhmähenkivakuutus.....	43
26 § Järjestäytymisvapaus ja ammattiyhdistysjäsenmaksujen periminen.	43
27 § Kokoontumisoikeus	44
28 § Paikallinen sopiminen	45
29 § Neuvottelujärjestys	45
30 § Yleiset sopimukset	46
31 § Sopimuksen sitovuus.....	47
32 § Sopimuksen voimassaolo.....	47
Yhteistoimintasopimus	48
Laboratorioalan palkkausjärjestelmä	55
Työajan lyhennys yksi- ja kaksivuorotyössä.....	63
Työajan lyhennys yksi- ja kaksivuorotyössä keskimääräistä viikkotyöaika noudattaen	65
Etätyötä koskeva ohjeistus	68
Työllistymisen ja muutosturvan toimintamalli	70
Muutosturvan pöytäkirja.....	73
Henkilöstösuunnitelma ja koulutustavoitteet	74
Tasa-arvosuunnitelma	76

Allekirjoituspöytäkirja yksityisen laboratorioalan toimihenkilöiden työehtosopimuksen uudistamisesta

1. SOPIMUSKAUSI

Työehtosopimus on voimassa 1.5.2010 – 30.4.2012.

2. PALKANKOROTUKSET

Palkankorotukset 1.5.2010 lukien

1.5.2010 lukien palkkoja korotetaan 0,9 prosentin yleiskorotuksella, kuitenkin vähintään 24 eurolla.

Näin ollen TVL-palkat ovat 1.5.2010 lukien:

Palkkaryhmä	Kuukausipalkka
I	3368
II	2902
III	2540
IV	2181
V	1929
VI	1679
VII	1429

Palkankorotukset 1.5.2011 lukien

Osapuolet neuvottelevat 30.1.2011 mennessä 1.5.2011 lukien voimaan tulevista palkankorotuksista. Mikäli palkankorotuksista ei päästä sopimukseen 2011 tammikuun loppuun mennessä, voi kumpikin osapuoli irtisanoa tämän sopimuksen päättymään 1.5.2011.

3. TEKSTIMUUTOKSET

1 § Soveltamisala

Muutetaan 1 §:n ensimmäinen lause:

Tämän sopimuksen piiriin kuuluvat Erityispalvelujen Työnantajaliitto ry:n jäsenyritysten yksityisen laboratorioalan palveluksessa olevat toimihenkilöt ja ylemmät toimihenkilöt.

Muutetaan 1 §:n 6. kappale:

Tämän sopimuksen palkkausjärjestelmän määräykset koskevat sekä toimihenkilöitä että ylempiä toimihenkilöitä.

Lisätään uusi 1 §:n 7. kappale:

Toimihenkilön työtehtävien muuttuessa siten, että siitä seuraa henkilöstöryhmämuutos, työnantajan on informoitava luottamusmiestä.

3 § Työsuhde

Lisätään loppuun pöytäkirjamerkintä:

Työsopimus voidaan sopia määräaikaiseksi työsopimuslain 1 luvun 3.2 §:n mukaisesta perustellusta syystä. Tämä määräaikaisuuden peruste tulee joko mainita kirjallisessa työsopimuksessa tai selvittää työsopimuslain mukaisessa työnteen keskeisten ehtojen selvityksessä.

4 § Sijaisuuskorvaus

Muutetaan 4 §:

Milloin toimihenkilö, harjoittelijaa lukuun ottamatta, hoitaa yhdenjaksoisesti vähintään 2 viikkoa oman toimen ohella toisen henkilön tehtäviä, maksetaan hänelle työmäärän lisääntymisen suhteessa omasta toimesta tulevan palkan lisäksi erillisenä sijaisuuskorvauksena 14-35 % hänen henkilökohtaisesta palkastaan ensimmäisestä sijaisuuspäivästä alkaen.

Samansuuruinen korvaus maksetaan toimihenkilölle sijaisuuden ajalta hänen hoitaessaan toisen sijaisena vaativampia tehtäviä yhdenjaksoisesti vähintään 2 viikkoa ensimmäisestä sijaisuuspäivästä alkaen.

Kun kyseessä on pelkkä sijaisuuden hoito vaativuudeltaan vastaavissa tehtävissä, ei korvausta makseta. Korvaus sekä muut työehtoihin liittyvät kysymykset tulee selvittää ennen sijaisuuden alkamista.

5a § Työsuhteen päättymisen

Ajantasaistetaan 5a §:n 1. ja 2. kappaleen kirjoitusasu:

Työsopimusta irtisanottaessa noudatetaan työnantajan osalta seuraavia irtisanomisaikoja, ellei muusta irtisanomisen yhteydessä sovi:

Irtisanomisaika	Työsuhteen yhdenjaksoinen kesto
14 päivää	enintään vuosi
kuukausi	yli vuosi ja enintään 4 vuotta
2 kuukautta	yli 4 vuotta ja enintään 8 vuotta
4 kuukautta	yli 8 vuotta ja enintään 12 vuotta
6 kuukautta	yli 12 vuotta

Toimihenkilön irtisanoessa työsopimuksen noudatetaan seuraavia irtisanomisaikoja, ellei muusta irtisanomisen yhteydessä sovi:

Irtisanomisaika	Työsuhteen yhdenjaksoinen kesto
14 päivää	enintään 5 vuotta
kuukausi	yli 5 vuotta

Lisätään 5a §:ään uusi 3. kappale:

Työnantajalla on työsopimuslain 6 luvun 6 §:n mukainen takaisinotovelvollisuus taloudellis-tuotannollisissa irtisanomisissa, jollei irtisanomisen yhteydessä toimihenkilö ole kirjallisesti ilmoittanut tai sopinut sen rajoittamisesta tai poistamisesta. Tämä ilmoitus tai sopimus on annettava tiedoksi luottamusmiehelle.

5b § Lomauttaminen

Ajantasaistetaan 5b §:n 1. kappale:

Toimihenkilön taloudellisesta ja tuotannollisesta syystä tapahtuvassa lomauttamisessa noudatetaan seuraavia ilmoitusaikoja:

Lomautusilmoitusaika	Työsuhteen yhdenjaksoinen kesto
kuukausi	alle vuosi
kaksi kuukautta	vähintään vuosi

Lisätään 5b §:ään uusi 2. kappale:

Työnantaja ja luottamusmies voivat lomautustilanteessa sopia paikallisesti tästä määräyksestä poikkeavasti.

6 § Palkkamääräykset

6 §:ään jää 1. ja 2. lause. Poistetaan 3. lause.

6 §:stä siirretään 1. kappaleen viimeinen lause ja 2. kappale Laboratorioalan palkkausjärjestelmän 1. kohtaan uudeksi 2. kappaleeksi.

6 §:stä siirretään 3. ja 4. kappale Laboratorioalan palkkausjärjestelmään uusiksi 7. ja 8. kohdiksi.

8 § Lisätyö

Lisätään 8.3 §:n loppuun kappale:

Paikallisesti voidaan sopia lisätyökorvauksen tai koko lisätyön ajalta ansaitun palkan vaihtamisesta joustovapaaseen. Joustovapaan osalta menetellään muutoin vuosilomalain 27 §:n (säästövapaa) mukaisesti, mutta joustovapaan ajankohdasta on sovittava. Joustovapaasta ei makseta lomarahaa.

11 § Ylityö

Lisätään 11.2 §:n loppuun kappale:

Paikallisesti voidaan sopia ylityökorvauksen tai koko ylityön ajalta ansaitun palkan vaihtamisesta joustovapaaseen. Joustovapaan osalta menetellään muutoin vuosilomalain 27 §:n (säästövapaa) mukaisesti, mutta joustovapaan ajankohdasta on sovittava. Joustovapaasta ei makseta lomarahaa.

17 § Vuorotyö sekä ilta- ja yötyö

Muutetaan 17.2 §:ään 155 s/h ja 310 s/h.

Terminologia ja numeroinnit

Esimerkiksi perhevapaiden yhteydessä määräyksissä käytetään loman sijasta termiä vapaa ja erinäiset numeroinnit muutetaan juokseviksi.

18a § Työkyvyttömyysajan palkka

Ajantasaistetaan kirjoitusasu 18a §:n palkanmaksukausiin:

Työsuhteen yhdenjaksoinen kesto	Palkkajakso
kuukausi – alle vuosi	4 viikkoa
vuosi – alle 5 vuotta	5 viikkoa
vähintään 5 vuotta	3 kuukautta

Ajantasaistetaan 18a §:n 2. kohtaan: sairausvakuutuslain 8 luvun 7 §:n 2. momentin.

Lisätään ns. korvaava työ 18a §:n 4. kohdaksi:

Toimihenkilö ja työterveyslääkäri voivat keskenään sopia ns. korvaavan työn tekemisestä, mikäli toimihenkilön terveydentila sen mahdollistaa.

Tämän jälkeen toimihenkilö ja hänen esimiehensä selvittävät onko toimihenkilölle mahdollista osoittaa ns. korvaavaa työtä. Korvaavan työn pitää olla tarkoituksenmukaista ja mahdollisuuksien mukaan toimihenkilön normaaleja työtehtäviä vastaavaa. Tilanteesta riippuen korvaavan työn tekemisen sijaan toimihenkilölle voidaan järjestää koulutusta.

18b § Äitiysvapaan ja isyysvapaan palkka

Muotoillaan uusi 18b §:

Toimihenkilölle annetaan äitiys-, isyys- ja vanhempainvapaaksi se aika, johon sairausvakuutuslain mukaisen rahan katsotaan kohdistuvan.

Äitiysvapaalta maksetaan täysi palkka kolmelta kuukaudelta edellyttäen, että työsuhde on yhtäjaksoisesti jatkunut vähintään kuusi kuukautta ennen synnytystä. Suoraan hoitovapaalta äitiysvapaalle siirtävälle toimihenkilölle ei makseta äitiysvapaan palkkaa.

Kuuden (6) päivän isyysvapaajaksolta (5-päiväinen työviikko) toimihenkilölle maksetaan täysi palkka noudattaen samoja edellytyksiä kuin äitiysvapaan palkan maksamisessa.

Milloin toimihenkilö on adoptoinut alle kouluikäisen lapsen, annetaan hänelle adoptioon välittömästi liittyen palkallinen äitiys- tai isyysvapaa edellä määrätyillä edellytyksillä ja määrillä.

Toimihenkilöllä on oikeus palata perhevapaalta ensisijaisesti aikaisempaan työhönsä. Jos se ei ole mahdollista, niin toimihenkilölle on tarjottava vastaava työtä taikka koulutusta, ammattitaitoa tai kokemusta vastaavaa työtä, jos se on mahdollista.

Niin sanottu vähennysoikeus määräytyy 18a §:n 5. kohdan mukaisesti.

19 § Lääkärintarkastukset

Lisätään uusi kohta: f) syöpäsairauden edellyttämässä hoitotoimenpiteessä

20 § Matkakustannukset

Muutetaan 20 §:

1. Toimihenkilö on velvollinen suorittamaan työtehtävien edellyttämät matkat. Työnantaja korvaa tarkoituksenmukaisella tavalla teh-

dyn työmatkan tarpeelliset matkakustannukset. Ennen työmatkaa toimihenkilön ja työnantajan on tarvittaessa selvitettävä työmatkan järjestelyt ja matkakorvaukset.

2. Matkakustannukset korvataan voimassa olevan Verohallinnon verovapaita matkakustannusten korvauksia koskevan päätöksen mukaisesti (www.vero.fi).

3. Milloin toimihenkilö ei esitä majoituslaskua maksetaan hänelle yöpymisrahaa 10 euroa.

4. Mikäli työn suorittaminen edellyttää vähintään 2 viikon yhtäjaksoista oleskelua samalla paikkakunnalla, kysymyksessä on lyhyt työkomennus. Mikäli työn suorittaminen kestää vähintään 2 kuukautta, kysymyksessä on pitkä työkomennus.

Näissä tapauksissa voidaan paikallisesti sopia päivärahojen suuruudesta ottaen huomioon paikalliset olosuhteet ja ne toimenpiteet, joihin työnantaja mahdollisesti on ryhtynyt oleskelua silmällä pitäen.

5. Työtuntijärjestelmän edellyttämän tuntimäärän rajoissa luetaan matkustamisvuorokauden aikana tehty työ säännölliseen työaikaan. Mahdollisesta lisä- ja ylityöstä maksetaan tämän sopimuksen edellyttämät lisä- ja ylityökorvaukset. Mikäli työtuntijärjestelmän edellyttämää työtuntimäärää ei ole voitu tehdä saman vuorokauden kuluessa, ei toimihenkilön kuukausipalkkaa kuitenkaan tämän vuoksi vähennetä (päiväpalkkatakuu).

6. Milloin toimihenkilö matkustaa työnantajan määräyksestä työtuntijärjestelmän mukaisena vapaa-aikanaan, maksetaan matkustamiseen käytetyltä ajalta korvauksena peruspalkka kuitenkin enintään 8 tunnilta työpäivänä ja 16 tunnilta vapaapäivänä. Matka-aikaan luetaan täydet puolet tunnit. Matka-aikaa ei lueta työajaksi.

Tämä etuus voidaan toteuttaa myös siten, että paikallisesti sovitaan erillisestä kiinteästä kuukausikorvauksesta.

Milloin työnantaja kustantaa toimihenkilölle makuupaikan, ei kello 21-07 väliseltä ajalta makseta korvausta matkustamiseen käytetyltä ajalta.

Laskettaessa säännöllisen viikkotyöajan täyttymistä viikkoyliytön laskemisen perusteeksi otetaan huomioon myös matkustamiseen käytetyt tunnit työtuntijärjestelmän mukaisen vuorokautisen säännöllisen työajan enimmäismäärään saakka sellaisina matkustamispäivinä, jolloin säännöllinen vuorokautinen työaika ei muuten täyty. Näitä tunteja ei kuitenkaan lueta varsinaisiksi työtunneiksi.

Milloin toimihenkilön normaalit työtehtävät edellyttävät toistuvaa matkustamista ja milloin toimihenkilö tehtäviensä luonteen vuoksi itse päättää matkojensa suorittamisesta ja työaikansa käytöstä, otetaan tämä huomioon toimihenkilön palkkaperusteissa. Ulkomaille suuntatuvasta matka-ajan korvauksesta sovitaan paikallisesti.

Edellä mainittujen päivärahojen ja ruokarahan maksamisen asemesta voidaan tässä momentissa tarkoitetun toimihenkilön kanssa sopia kiinteästä kuukausipalkan yhteydessä maksettavasta erillisestä korvauksesta.

7. Työpaikkaa varten voidaan paikallisesti sopimalla vahvistaa matkustussääntö. Matkustussäännöllä voidaan poiketa tämän pykälän määräyksistä edellyttäen, että matkustamisen korvaaminen kokonaisuutena ottaen vastaa tämän pykälän mukaista tasoa.

22 § Vuosiloma

Muutetaan 4. lause 2. a) kappaleesta:

Koska luvun 25 käyttäminen kuukausipalkan jakajana ei aina johda vuosilomalain tarkoittamaan vuosilomapalkkaan, jolloin palkka olisi tasattava lomaa seuraavan palkanmaksun yhteydessä, suositellaan vuosilomapalkka laskettavaksi osa-ajan palkanlaskentamenettelyä käyttäen.

Muutetaan lakiviittauksiksi vuosilomalain 11 §:ssä 2. b) kappaleessa ja vuosilomalain 27 §:n viimeisessä kappaleessa.

23 § Lyhyt tilapäinen vapaa

Lisätään 1. kappaleen 2. lauseeseen: isovanhempia.

Muutetaan 23 §:n 6. kappale seuraavasti:

Toimihenkilölle annetaan palkallisena vapaapäivänä 50- ja 60-vuotispäivä sekä vihkipäivä ja parisuhteen rekisteröintipäivä, mikäli nämä olisivat muutoin toimihenkilön työpäiviä.

24 § Luottamusmies ja työsuojeluvaltuutettu

Muutetaan 1. kappale:

Työnantaja maksaa luottamusmiehelle kuukausikorvauksena 1.5.2010 lukien:

Korvaus / €	Edustettavien toimihenkilöiden määrä
67	5-9
97	10-24
130	25-50
181	51-100
216	101-200
255	yli 200

Lisätään toiseksi viimeiseksi kappaleeksi.

Jos työnantaja irtisanoo luottamusmiehen varamiehen työsopimuksen tai lomauttaa hänet silloin, kun hän ei toimi luottamusmiehen sijaisena taikka hänellä ei ole muutoin luottamusmiehen asemaa, katsotaan irtisanomisen tai lomauttamisen johtuneen toimihenkilön luottamustehtävästä, ellei työnantaja voi osoittaa toimenpiteen johtuneen muusta syystä.

Muutetaan viimeiseksi kappaleeksi:

Työnantaja maksaa työsuojeluvaltuutetulle kuukausikorvauksena 1.5.2010 lukien:

Korvaus / €	Edustettavien toimihenkilöiden määrä
45	10-50
67	yli 50

32 § Sopimuksen voimassaolo

Muutetaan 32.1 §:ään: 1.5.2010 - 30.4.2012.

Yhteistoimintasopimus

Poistetaan 3.4 § ja 3.5 § sekä 6 §:n 2. kappale.

Lisätään 3 §:n uudeksi 4. kohdaksi ja 6 §:n loppuun: Palkkioista on määrätty työehtosopimuksen 24 §:ssä.

Laboratorioalan palkkausjärjestelmä

Muutetaan kappaleeseen TVL-palkat 1.5.2010 palkkaratkaisun mukainen palkkataulukko.

Työllistymisen ja muutosturvan toimintamalli

Muutetaan vapaan pituutta portaissa 2 ja 3:

2) enintään 12 päivää...

3) enintään 24 päivää...

Henkilöstösuunnitelma ja koulutustavoitteet

Lain yhteistoiminnasta yrityksissä 16 §:n mukaan yrityksessä on laadittava yhteistoimintaneuvotteluissa vuosittain henkilöstösuunnitelma ja koulutustavoitteet työntekijöiden ammatillisen osaamisen ylläpitämiseksi ja edistämiseksi.

Henkilöstösuunnitelmaa ja koulutustavoitteita laadittaessa on otettava huomioon ennakoitavat, yrityksen toiminnassa tapahtuvat muutokset, joilla ilmeisesti on henkilöstön rakennetta, määrää tai ammatillista osaamista koskevaa merkitystä.

Henkilöstösuunnitelmasta ja koulutustavoitteista tulee käydä ilmi yrityksen koko huomioon ottaen ainakin:

1) yrityksen henkilöstön rakenne ja määrä sekä arvio niiden kehitymisestä;

2) periaatteet erilaisten työsuhdemuotojen käytöstä;

3) arvio työntekijöiden ammatillisesta osaamisesta sekä ammatillisen osaamisen vaatimuksissa tapahtuvista muutoksista ja näiden syistä sekä tähän arvioon perustuvat vuosittaiset koulutustavoitteet henkilöstöryhmittäin; sekä

4) 1–3 kohdassa tarkoitettujen suunnitelmien ja tavoitteiden toteutumisen seurantamenettelyt.

Henkilöstösuunnitelmassa ja koulutustavoitteissa tulee kiinnittää huomiota ikääntyvien työntekijöiden erityistarpeisiin samoin kuin keinoihin ja mahdollisuuksiin, joilla työntekijät voisivat tasapainottaa työtä ja perhe-elämää.

Yrityksessä, jonka työsuhteessa olevien työntekijöiden määrä säännöllisesti on vähintään 20 mutta vähemmän kuin 30, voidaan henkilöstöryhmän tai -ryhmien edustajien kanssa sopia, että edellä tässä pykälässä tarkoitetut asiat käsitellään yrityksen koko henkilöstölle järjestettävässä yhteisessä tilaisuudessa.

Jos työnantaja irtisanoo työntekijöitä taloudellisin tai tuotannollisin perustein, on henkilöstösuunnitelmaan ja koulutustavoitteisiin tehtävä tarvittavat muutokset yt-lain 8 luvussa tarkoitetun, irtisanomisia koskevan yhteistoimintamenettelyn yhteydessä.

Liitot suosittelevat henkilöstösuunnitelman ja koulutustavoitteiden käsittelemistä tämän ohjeen mukaisesti.

Tasa-arvosuunnitelma

Lain naisten ja miesten tasa-arvosta 6a §:n mukaan jos työnantajan palvelussuhteessa olevan henkilöstön määrä on säännöllisesti vähintään 30 työntekijää, työnantajan on toteutettava tasa-arvoa edistävät toimet vuosittain laadittavan, erityisesti palkkausta ja muita palvelussuhteen ehtoja koskevan tasa-arvosuunnitelman mukaisesti. Suunnitelma voidaan sisällyttää henkilöstö- ja koulutussuunnitelmaan tai työsuojelun toimintaohjelmaan.

Tasa-arvosuunnitelma on laadittava yhteistyössä henkilöstön edustajien kanssa, ja sen tulee sisältää:

1) selvitys työpaikan tasa-arvotilanteesta ja sen osana erittely naisten ja miesten sijoittumisesta eri tehtäviin sekä kartoitus naisten ja miesten tehtävien luokituksista, palkoista ja palkkaeroista;

2) käynnistettäväksi tai toteutettaviksi suunnitellut tarpeelliset toimenpiteet tasa-arvon edistämiseksi ja palkkauksellisen tasa-arvon saavuttamiseksi; ja

3) arvio tasa-arvosuunnitelmaan sisältyneiden aikaisempien toimenpiteiden toteuttamisesta ja niiden tuloksista.

Paikallisesti voidaan sopia, että vuosittaisen tarkastelun sijasta kohdan 1 mukaiset toimenpiteet voidaan tehdä vähintään kerran kolmessa vuodessa.

Liitot suosittelevat tasa-arvosuunnitelman käsittelemistä tämän ohjeen mukaisesti.

4. TYÖRYHMÄT

Palkkausjärjestelmätyöryhmä

Osapuolet asettavat työryhmän, jonka tehtävänä on alan yritysten ja toimihenkilöiden tarpeet huomioiden selvittää palkkausjärjestelmän kehittämistarpeita mm. toimien vaativuuksien ja perehdyttämistarpeiden osalta. Työryhmän määräaika on 30.9.2011.

Sukupuolivaikutusten arviointi

Liitot arvioivat työmarkkinakeskusjärjestöjen suosituksen mukaisesti työehtosopimuksen määräysten vaikutukset kumpaankin sukupuoleen. Tätä tarkoitusta varten liitot asettavat yhteisen työryhmän, jonka toimeksiantona tässä ns. suvauksessa on 31.12.2010 mennessä kiinnittää työehtosopimusmääräyksissä huomiota erityisesti syrjimättömyyteen ja sukupuolineutraliteettiin.

Työaikapankkiohjeistus

Liitot laativat yhteisen työaikapankkiohjeistuksen 30.9.2010 mennessä.

ERITYISPALVELUJEN TYÖNANTAJALIITTO ry
TOIMIHENKILÖUNIONI TU ry
YLEMMÄT TOIMIHENKILÖT YTN ry

Yksityisen laboratorioalan toimihenkilöiden työehtosopimus

1 § Soveltamisala

Tämän sopimuksen piiriin kuuluvat Erityispalvelujen Työnantajaliitto ry:n jäsenyritysten yksityisen laboratorioalan palveluksessa olevat toimihenkilöt ja ylemmät toimihenkilöt. Sopimus ei koske yrityksen toimitusjohtajia eikä näihin rinnastettavia henkilöitä eikä myöskään henkilöitä, joiden vakituisiin työtehtäviin kuuluu ylempien toimihenkilöiden työsuhteen ehdoista päättäminen.

Henkilöihin, jotka suorittavat työnsä pääsääntöisesti provisio-työnä, noudatetaan tämän sopimuksen määräyksiä soveltuvien osin.

Sopijapuolet ovat yhtä mieltä siitä, että toimihenkilöitä koskevia työehtosopimuksia voidaan solmia yksinomaan teollisuusliittoa periaatetta noudattaen siten, että ne käsittävät koko asianomaisen teollisuusalan kaikki toimihenkilöt erikoisammattialasta tai koulutuksesta riippumatta.

Jos toimihenkilö palvelee välittömästi useampaa kuin yhtä toimialaa, katsotaan toimihenkilön työskentelevän yrityksen palveluksessa.

Sopijapuolet sitoutuvat vaikuttamaan siihen, että sopimuksen soveltamispiirissä ei tehdä rinnakkaissopimuksia.

Tämän sopimuksen palkkausjärjestelmän määräykset koskevat sekä toimihenkilöitä että ylempiä toimihenkilöitä.

Toimihenkilön työtehtävien muuttuessa siten, että siitä seuraa henkilöstöryhmämuutos, työnantajan on informoitava luottamusmiestä.

2 § Työnantajan ja toimihenkilön yleiset velvollisuudet

Työnantajalla on oikeus johtaa, jakaa ja valvoa työtä. Uudelle toimihenkilölle selvitetään sovellettava työehtosopimus ja sen neuvottelujärjestelmä sekä toimihenkilöiden edustajat.

3 § Työsuhde

Työsuhteen ehtoja voidaan muuttaa, jos molemmat osapuolet siitä sopivat. Jos asiasta ei voida sopia, voidaan muutos toteuttaa, mikäli sille on irtisanomiseen oikeuttava peruste ja noudatetaan irtisanomisaikaa.

Toimihenkilö voidaan toimihenkilöasemansa säilyttäen siirtää toiseen tehtävään. Jos se merkitsee huononnusta hänen etuihinsa, tulee tässäkin tapauksessa olla edellä mainittu peruste ja noudattaa 5a §:n mukaista irtisanomisaikaa.

Pöytäkirjamerkintä:

Työsopimus voidaan sopia määräaikaiseksi työsopimuslain 1 luvun 3.2 §:n mukaisesta perustellusta syystä. Tämä määräaikaisuuden peruste tulee joko mainita kirjallisessa työsopimuksessa tai selvittää työsopimuslain mukaisessa työnteon keskeisten ehtojen selvityksessä.

4 § Sijaisuuskorvaus

Milloin toimihenkilö, harjoittelijaa lukuun ottamatta, hoitaa yhdenjaksoisesti vähintään 2 viikkoa oman toimen ohella toisen henkilön tehtäviä, maksetaan hänelle työmäärän lisääntymisen suhteessa omasta toimesta tulevan palkan lisäksi erillisenä sijaisuuskorvauksena 14-35 % hänen henkilökohtaisesta palkastaan ensimmäisestä sijaisuuspäivästä alkaen.

Samansuuruinen korvaus maksetaan toimihenkilölle sijaisuuden ajalta hänen hoitaessaan toisen sijaisena vaativampia tehtäviä yhdenjaksoisesti vähintään 2 viikkoa ensimmäisestä sijaisuuspäivästä alkaen.

Kun kyseessä on pelkkä sijaisuuden hoito vaativuudeltaan vastaavissa tehtävissä, ei korvausta makseta. Korvaus sekä muut työehtoihin liittyvät kysymykset tulee selvittää ennen sijaisuuden alkamista.

5a § Työsuhteen päättymisen

Työsopimusta irtisanottaessa noudatetaan työnantajan osalta seuraavia irtisanomisaikoja, ellei muusta irtisanomisen yhteydessä sovita:

Irtisanomisaika	Työsuhteen yhdenjaksoinen kesto
14 päivää	enintään vuosi
kuukausi	yli vuosi ja enintään 4 vuotta
2 kuukautta	yli 4 vuotta ja enintään 8 vuotta
4 kuukautta	yli 8 vuotta ja enintään 12 vuotta
6 kuukautta	yli 12 vuotta

Toimihenkilön irtisanoessa työsopimuksen noudatetaan seuraavia irtisanomisaikoja, ellei muusta irtisanomisen yhteydessä sovita:

Irtisanomisaika	Työsuhteen yhdenjaksoinen kesto
14 päivää	enintään 5 vuotta
kuukausi	yli 5 vuotta

Työnantajalla on työsopimuslain 6 luvun 6 §:n mukainen takaisinottovelvollisuus taloudellis-tuotannollisissa irtisanomisissa, jollei irtisanomisen yhteydessä toimihenkilö ole kirjallisesti ilmoittanut tai sopinut sen rajoittamisesta tai poistamisesta. Tämä ilmoitus tai sopimus on annettava tiedoksi luottamusmiehelle.

Koeaikana ei noudateta yllä mainittuja irtisanomisaikoja.

Työnantaja tai toimihenkilö voi halutessaan sisällyttää lomakauden aikana irtisanomisaikaan edellisen lomanmääräytymisvuoden aikana ansaitun, vielä pitämättömän vuosiloman.

5b § Lomauttaminen

Toimihenkilön taloudellisesta ja tuotannollisesta syystä tapahtuvassa lomauttamisessa noudatetaan seuraavia ilmoitusaikoja:

Lomautusilmoitusaika	Työsuhteen yhdenjaksoinen kesto
kuukausi	alle vuosi
kaksi kuukautta	vähintään vuosi

Työnantaja ja luottamusmies voivat lomautustilanteessa sopia paikallisesti tästä määräyksestä poikkeavasti.

Toimihenkilöllä on oikeus ottaa vastaan lomautusaikana muuta työtä.

Ilmoitus on annettava tiedoksi toimihenkilöiden edustajalle. Jos lomautus kohdistuu vähintään 10 toimihenkilöön, työnantajan on ilmoitettava tästä myös työvoimaviranomaiselle.

Jos lomautus on tapahtunut toistaiseksi, on työnantajan ilmoitettava lomautetulle toimihenkilölle työn alkamisesta vähintään seitsemän päivää aikaisemmin.

Toimihenkilö saa lomautuksen aikana irtisanoa työsopimuksensa sen kestosta riippumatta ilman irtisanomisaikaa. Jos lomautuksen päätyminen on toimihenkilön tiedossa, tätä oikeutta ei kuitenkaan ole lomautuksen päättymistä edeltävän seitsemän päivän aikana.

Jos työnantaja irtisanoo lomautetun toimihenkilön työsopimuksen päättymään lomautuksen aikana tai sen jälkeen, toimihenkilöllä on oikeus saada irtisanomisajan palkkansa.

Samanlainen oikeus on toimihenkilöllä joka irtisanoo työsopimuksensa lomautuksen kestänyt yhdenjaksoisesti vähintään 200 päivää.

Mikäli työnantajalle ilmaantuu lomautusilmoitusaikana uutta työtä, lomautusilmoituksen merkitys poistuu ja myöhemmin toimeenpantavien lomautusten on perustuttava uusiin lomautusilmoituksiin.

Mikäli lomautusilmoitusaikana ilmaantunut uusi työ on luonteeltaan tilapäistä, voidaan lomautuksen alkamisajankohtaa siirtää vain kerran uutta lomautusilmoitusta antamatta ja enintään sillä määrällä, jonka lomautusilmoitusaikana ilmaantunut työ kestää. Siirto ei kuitenkaan voi kestää uutta lomautusilmoitusta antamatta yli neljää kuukautta.

Lomautuksen tilapäinen keskeyttäminen edellyttää työnantajan ja toimihenkilön välistä sopimista.

6 § Palkkamääräykset

Toimihenkilön palkka on kuukausipalkka. Toimihenkilöihin sovelletaan tämän sopimuksen liitteenä olevaa palkkausjärjestelmää.

7 § Säännöllinen työaika ja sen sijoittuminen

1. Säännöllisen työajan pituus

Säännöllinen työaika on 7,5 tuntia päivässä ja 37,5 tuntia viikossa, jollei ennen tämän työehtosopimuksen solmimista ole sovittu 8 tunnin säännöllisestä työajasta päivässä ja 40 tunnin viikkotyöajasta tai lyhyemmästä työajasta. Paikallisesti voidaan sopia työajan pituudesta toisin.

Paikallisesti voidaan työehtosopimuksen neuvottelujärjestyksen mukaisesti sopia siirtymisestä 37,5 tunnin työviikosta 40 tunnin työviikkoon. Sopimus on tehtävä edellisen vuoden loppuun

mennessä. Sopimus on vuosittain irtisanottavissa kahden kuukauden irtisanomisajalla siten, että sopimus loppuu kalenterivuoden päättyessä. Sopimus voidaan tehdä seuraavien A- tai B-vaihtoehtojen mukaisesti:

A-VAIHTOEHTO:

- a) Siirryttäessä 40-tuntiseen työviikkoon toimihenkilön kuukausipalkkaa korotetaan 2,7 %. Toimihenkilön siirtyessä takaisin 37,5-tuntiseen työviikkoon, alennetaan hänen kuukausipalkkaansa 2,6 %.
- b) 40-tuntiseen työaikamuotoon siirtymisen jälkeen noudatetaan tämän pykälän 5 A- tai 5 B-kohtaa.

B-VAIHTOEHTO:

- a) Toimihenkilön tehtyä 170 säännöllistä 8 tunnin työpäivää hänelle annetaan vapaata 100 tuntia.
- b) Vapaan antamisessa noudatetaan tämän sopimuksen liitteessä mainittuja periaatteita. B a) kohdassa tarkoitettuja päiviä laskettaessa sovelletaan, mitä liitteessä on määrätty työssäoloon rinnastettavista päivistä.
- c) Edellä B a) kohdassa mainitusta vapaasta vähennetään 30 arkipäivää ylittävä vuosiloma ja kaikki muut vuotuista työaika muutoin lyhentävät vapaapäivät paitsi kirkolliset juhlapyhät, juhannusaatto, itsenäisyyspäivä, jouluaatto, uudenvuodenpäivä, vapunpäivä sekä joulun ja pääsiäisen jälkeinen lauantai.
- d) 37,5 tunnin työviikon piiriin kuuluvaa jaksoa ei saa jakaa kahta useampaan osaan, ellei toisin sovita.
- e) Työajan tasaamisjärjestelmä laaditaan vuodeksi eteenpäin, ellei toisin sovita.
- f) Mikäli toimihenkilö ei ole ehtinyt tehdä 170 säännöllistä 8 tunnin työpäivää työsuhteen päättymiseen mennessä tai 40-tuntinen työviikkojakso on muusta syystä katkennut ennen

sanotun ansainnan täyttymistä, toimihenkilölle annetaan työajan tasaamisjärjestelmän mukaisesta 7,5 tuntia ylittävästä vuorokautisesta työajasta vastaava vapaa tai hänelle maksetaan siitä 50 %:lla korotettu palkka. Tällöinkin otetaan huomioon mahdollinen edellä kohdan B a) mukainen suhteellinen vähennys.

2. Keskimääräinen säännöllinen työaika

Työnjohto-oikeuteen perustuen

Keskimääräisen säännöllisen viikkotyöajan käyttöönotto edellyttää työajan tasoittumisjärjestelmän laatimista vähintään ajaksi, jonka kuluessa viikoittainen säännöllinen työaika tasoittuu asianomaisella alalla yleisessä työaikamuodossa sovittuun keskimäärään, enintään 40 tuntiin viikossa:

- Päivätyössä 6 viikon pituisena ajanjaksona yrityksen toimintojen välttämättömästi sitä vaatiessa
- Keskeytyvässä kaksivuorotyössä enintään 9 viikon pituisena ajanjaksona
- Keskeytyvässä ja keskeytymättömässä kolmivuorotyössä sekä jatkuvassa vuorotyössä enintään vuoden pituisena ajanjaksona
- Säännöllinen vuorokautinen työaika ei saa ylittää 8 tuntia

Sekä vuoro- että päivätyössä tasoittumisjaksoon tulee sisältyä keskimäärin kaksi vapaapäivää viikkoa kohti.

Paikallisesti sopien

Paikallisesti sopimalla voidaan työaika järjestää myös siten, että se on keskimäärin työehtosopimuksessa määrätyn vuorokautisen ja viikoittaisen työajan pituinen.

Tasoittumisjakso on enintään yksi vuosi. Työajan tasoittaminen näihin määriin voi tapahtua myös antamalla viikkolevon lisäksi kokonaisia vapaapäiviä.

Paikallisesti sopimalla voidaan vuorokautista säännöllistä työaika pidentää enintään kahdella tunnilla. Viikoittaisen säännöllisen työajan enimmäismäärä on tällöin 50 tuntia.

Jos työtä tehdään useampana kuin viitenä päivänä viikossa, säännöllinen viikoittainen työaika on enintään 48 tuntia.

Säännöllinen viikoittainen ja vuorokautinen työaika voidaan paikallisesti sopia edellä mainituista enimmäismääristä poiketen, mikäli työaikajärjestelystä ilmoitetaan liitoille. Vuorokautinen säännöllinen työaika voi tällöin olla enintään 12 tuntia. Tasoittumisjakso on enintään yksi vuosi.

Yksittäisellä toimihenkilöllä on perustellusta henkilökohtaisesta syystä oikeus noudattaa aikaisempaa työaikaansa ja siirtyä takaisin perustyöaikaan. Tällöin hänen tulee ilmoittaa siitä työnantajalle vähintään kolme päivää ennen, ellei paikallisesti toisin sovita.

Jos työsuhde tässä työaikamuodossa päättyy tai palkanmaksu keskeytyy kesken tasoittumisjakson, maksetaan tai vähennetään palkasta normaalin säännöllisen työajan ylittävät tai alittavat tunnit peruspalkan mukaan.

Työvuoroluettelo on laadittava vähintään kolmeksi viikoksi kerrallaan. Siinä on mainittava työn alkamis- ja päättymisaika.

Työviikko vaihtuu maanantain ensimmäisen työvuoron alkaessa ja työvuorokausi työviikon alkamisajankohtaa vastaavana kelloaikana, ellei paikallisesti toisin sovita.

Erilaisten työaikajärjestelyjen käyttöönottoa suunniteltaessa on tarkoituksenmukaista selvittää myös mahdollisuudet liukuvan työajan käyttöön ottamiseen. Liukuvaan ja porrastettuun työaikaan voidaan siirtyä, mikäli siitä sovitaan paikallisesti.

8 § Lisätyö

1. Lisätyön käsite

Lisätyöllä tarkoitetaan työtä, joka toimihenkilön suostumuksella tehdään yli sovitun työajan sen kuitenkaan ylittämättä 7 §:n 1. kohdan ja 8 §:n mukaisia säännöllisen työajan enimmäismääriä.

2. Lisätyön muodot

Lisätyötä esiintyy seuraavissa muodoissa:

- a) Päivittäisenä lisätyönä, tavallisesti vain 0,5 tuntia päivässä,
- b) Vapaapäivänä tavallisesti enintään 2,5 tuntia, milloin lisätyötä ei lainkaan ole tehty viikon aikana tai
- c) Aina 40 tuntiin saakka viikkoa kohti, milloin toimihenkilö on viikon aikana ollut poissa työstä.

Sovellettaessa keskimääräistä viikkotyöaika, lisätyötä on se säännöllisen sovitun viikkotyöajan lisäksi tehty työ, mikä koko jakson kuluessa keskimäärin alittaa 40 tuntia viikkoa kohti.

3. Lisätyöstä maksettava palkka

Toimihenkilölle maksetaan työtuntijärjestelmän mukaisen vuorokautisen tai viikoittaisen työajan ylittävästä lisätyöstä korvaus kuten vuorokautisesta tai viikoittaisesta ylityöstä on sovittu. Lisätyö ei ole ylityötä.

Paikallisesti voidaan sopia lisätyökorvauksen tai koko lisätyön ajalta ansaitun palkan vaihtamisesta joustovapaaseen. Joustovapaan osalta menetellään muutoin vuosilomalain 27 §:n (säätövapaa) mukaisesti, mutta joustovapaan ajankohdasta on sovittava. Joustovapaasta ei makseta lomarahaa.

9 § Työajan tasaaminen, vapaapäivät

Viikkoa kohti annettava toinen vapaapäivä voi olla kiinteä viikonpäivä, joka on lauantai, tai ellei se ole mahdollista, maanantai, taikka vaihtuva viikonpäivä, jos työtä tehdään vähintään kuutena päivänä viikossa.

Jos työssä noudatetaan keskimääräistä viikkotyöaika, vapaapäivät ajoitetaan siten, että jaksoon tulee niin monta vapaapäivää, että työaika jakson kuluessa tasoittuu säännölliseen viikkotyöaikaan.

Ellei vapaapäiviä voida ennakoida, tasoittumisvapaan antamisesta on ilmoitettava vähintään kahta viikkoa etukäteen.

10 § Arkipyhäviikot

Arkipyhäviikolla on arkipäiväksi sattuvan juhlapäivän aaton ja lauantain säännöllinen työaika sama kuin muina arkipäivinä.

Vapaapäiviä ovat kuitenkin:

- uudenvuodenpäivän viikon lauantai
- loppiaisviikon lauantai
- pääsiäislauantai
- pääsiäisen jälkeinen lauantai
- vapunpäivän viikon lauantai
- juhannusaatto
- helatorstaiviikon lauantai
- itsenäisyyspäiväviikon lauantai
- jouluaatto
- joulun jälkeinen lauantai

Mikäli tuotannolliset syyt edellyttävät työskentelyä mainittuina vapaapäivinä, vapaapäivän menettäminen korvataan säännöllisenä työaikana annettavilla vapaapäivillä tai korvaamalla rahana kuten viikkoylityö. Korvaamistapaa koskevat kysymykset tulisi selvittää etukäteen.

11 § Ylityö

1 Ylityön käsite

Ylityöksi luetaan työ, jota tehdään laissa säädettyjen säännöllisen työajan enimmäismäärien lisäksi.

Keskimääräistä työaikaä käytettäessä ylityötä on työ, jota tehdään työtuntijärjestelmän mukaisten säännöllisten työtuntien lisäksi, ei kuitenkaan siltä osin kuin työaika on keskimäärin lyhyempi kuin 8 tuntia vuorokaudessa ja 40 tuntia viikossa.

Milloin toimihenkilö ei ole lakiin tai työehtosopimukseen perustuen voinut tehdä säännöllistä viikkotyöaikaä vastaavaa tuntimäärää ja hän joutuu tulemaan työtuntijärjestelmän mukaisena vapaapäivänään työhön, korvataan vapaapäivänä tehty työ siten kuin viikoittaisesta ylityöstä on sovittu.

Jos toimihenkilö siirtyy kesken työviikon työaikamuodosta toiseen tai työvuorosta toiseen, katsotaan viikoittaiseksi ylityöksi työ, joka ylittämättä säännöllistä vuorokautista työaikaä ylittää 40 tuntia viikossa.

Jos toimihenkilön suorittama työ jatkuu vuorokauden tai työvuorokauden vaihteen yli, katsotaan työ lisä- ja ylityökorvausta laskettaessa edellisen vuorokauden työksi siihen asti, kunnes toimihenkilön säännöllinen työvuoro normaalisti alkaa. Näitä tunteja ei tällöin oteta huomioon jälkimmäisen vuorokauden säännöllistä työaikaä laskettaessa.

Paikallisesti sovittaessa voidaan neljän kuukauden tarkastelujakson sijasta sopia ylityöiden enimmäismäärien tarkastelujaksoksi yksi vuosi.

2 Ylityökorvaukset

Vuorokautisesta ylityöstä maksetaan kahdelta ensimmäiseltä tunnilta 50 prosentilla sekä seuraavilta tunneilta 100 prosentilla korotettu palkka. Viikoittaisesta ylityöstä maksetaan kahdeksal-

ta ensimmäiseltä tunnilta 50 prosentilla sekä seuraavilta tunneilta 100 prosentilla korotettu paikka.

Lauantaipäivänä sekä pyhä- ja juhlapäivän aattona tehdystä vuorokautisesta ylityöstä maksetaan kaikilta tunneilta 100 prosentilla korotettu paikka.

Pääsiäislauantaina, juhannusaattona ja jouluaattona tehdystä viikoittaisesta ylityöstä maksetaan kaikilta tunneilta 100 prosentilla korotettu paikka.

Ylityökorotus tai koko palkka ylityön ajalta voidaan maksaa kiinteänä kuukausikorvauksena tai vaihtaa vastaavaan vapaaseen, jos siitä on sovittu asianomaisen toimihenkilön kanssa. Vapaa-aika on annettava ja otettava kuuden kuukauden kuluessa ylityön tekemisestä.

Paikallisesti voidaan sopia ylityökorvauksen tai koko ylityön ajalta ansaitun palkan vaihtamisesta joustovapaaseen. Joustovapaan osalta menetellään muutoin vuosilomalain 27 §:n (säästövapaa) mukaisesti, mutta joustovapaan ajankohdasta on sovittava. Joustovapaasta ei makseta lomarahaa.

3 Ylityöjakajat ja peruspalkka

Laskettaessa ylityöstä maksettavaa korotettua palkkaa on peruspalkka laskettava siten, että kuukausipalkka luontoisetuineen jaetaan luvulla 160 silloin, kun säännöllinen työaika on 40 tuntia viikossa, ja luvulla 158 silloin, kun säännöllinen työaika on 37,5 tuntia viikossa. Säännöllisen työajan ollessa jokin muu, käytetään jakajana vastaavasti laskettua säännölliseen työhön tosiasiallisesti keskimäärin kuukaudessa käytettyä työtuntien lukumäärää. Keskeytyvässä kolmivuorotyössä käytetään kuukausipalkan jakajana lukua 155 ja keskeytymättömän kolmivuorotyön osalta lukua 149.

4 Ruokailumahdollisuus

Toimihenkilön jäädessä säännöllisen työajan päätyttyä ylityöhön, jonka arvioidaan kestävän vähintään kaksi tuntia, on pidet-

tävä kohtuullisena, että hänelle varataan mahdollisuus pitää ruokailun kannalta välttämätön tauko tai tilaisuus ruokailla työn lomassa.

Toimihenkilölle, joka on tehnyt arkipyhäviikolla työtä enemmän kuin kyseisen arkipyhäviikon työaika edellyttää, korvataan ylittävät tunnit kuten viikkoylityöstä on sovittu, mikäli sitä ei ole korvattava vuorokautisena ylityönä. Tämä ei kuitenkaan koske keskeytymätöntä vuorotyötä, jossa on toisenlainen työajan tasaisjärjestelmä.

5 Aloittamis- ja lopettamistyöt

Milloin aloittamis- ja lopettamistöistä aiheutuu vuorokautista ylityötä, on siitä maksettava korvaus. Tämän vuoksi on tarpeellista, että paikallisesti selvitetään ne tehtävät, joissa aloittamis- ja lopettamistyötä esiintyy. Samalla tulee selvittää myös se, miten po. työt kussakin tapauksessa korvataan. Aloittamis- ja lopettamistöitä ei huomioida laskettaessa ylityöiden enimmäismääriä.

12 § Osa-ajan palkka

Laskettaessa osa-ajalta maksettavan palkan suuruutta, saadaan tunnilta maksettava paikka jakamalla kuukausipalkka luontoisetuineen asianomaiseen kuukauteen sisältyvien työtuntijärjestelmän mukaisten säännöllisten työtuntien lukumäärällä. Poissaolo voidaan myös korvata vastaavalla määrällä työtunteja.

Soveltamisohje:

Osa-ajan palkka maksetaan esimerkiksi silloin, kun työsuhde aikaa tai päättyy muuna ajankohtana kuin palkanmaksukauden alussa tai lopussa taikka milloin toimihenkilö on ollut poissa työstä eikä työnantaja ole velvollinen maksamaan poissaoloajalta palkkaa.

Ellei poissaoloa korvata tekemällä vastaava määrä työtunteja, menetellään seuraavasti:

Poissaolopäivä/-tunti

- Lasketaan kuukauteen sisältyneet työvuoroluettelon mukaiset säännölliset työpäivät/-tunnit
- Kuukausipalkka jaetaan työpäivien/-tuntien lukumäärällä = poissaolopäivän/-tunnin palkka
- Poissaolopäivän/-tunnin palkka vähennetään kuukausipalkasta = osa-ajan palkka

13 § Varallaolo

Jos toimihenkilö sopimuksen mukaan on velvollinen oleskelemaan asunnossaan tai muualla päivystysvalmiudessa, josta hänet tarvittaessa voidaan sovitulla tavalla kutsua työhön, maksetaan hänelle siltä ajalta, jonka hän joutuu olemaan sidottuna työtä suorittamatta puoli palkkaa laskettuna säännöllisestä peruspalkasta. Varallaolokorvaus maksetaan kuitenkin vähintään neljältä varallaolotunnilta. Paikallisesti voidaan sopia varallaolokorvauksesta toisinkin. Varallaoloaikaa ei lueta työaikaan. Varallaolo ei saa kohtuuttomasti haitata toimihenkilön vapaa-aikaa.

Jos varalla oleva toimihenkilö kutsutaan työhön, maksetaan työhön käytetyltä ajalta palkkaa sopimuksen muiden määräysten mukaan. Työtunneilta ei makseta varallaolokorvausta eikä hälytysluonteisesta työstä maksettavia korvauksia.

14 § Hälytysluontoinen työ ja puhelinohjeet

1. Hälytysluontoisessa työssä työ tehdään hälytyskutsun perusteella ja toimihenkilö joutuu tulemaan työhön säännöllisen työaikansa ulkopuolella hänen jo poistuttuaan työpaikalta.
2. Hälytysrahan suuruus määräytyy kutsun antamisajankohdan perusteella seuraavasti:

a) kahden tunnin peruspalkka, jos kutsu annetaan klo 16.00 mennessä päättyvällä säännöllisellä työajalla tai työajan jälkeen ennen klo 21.00 ja

b) kolmen tunnin peruspalkka, jos kutsu annetaan kello 21.00 ja 06.00 välisenä aikana.

3. Milloin kutsu hälytysluontoiseen työhön on annettu klo 21.00 ja 06.00 välisenä aikana, maksetaan työhön käytetyltä ajalta 100 prosentilla korotettu peruspalkka, mihin sisältyvät mahdolliset ylityökorotukset.

4. Lyhyemmästä kuin yhden tunnin pituisesta hälytysluontoisesta työstä maksetaan kuitenkin yhden tunnin palkka.

5. Hälytysluontoista työtä ei voida korvata lyhentämällä vastaavasti toimihenkilön säännöllistä työaika.

6. Milloin toimihenkilön toimeen kuuluu pysyvänä ja luonteenomaisena osana velvollisuus antaa vapaa-aikanaan, yrityksen toiminnan niin vaatiessa, puhelimitse erityisiä toimintaohjeita tai -määräyksiä, tulee tämä ottaa huomioon toimihenkilön kokonaispalkkauksessa tai erillisenä lisänä siten kuin paikallisesti sovitaan.

Soveltamisohje:

Kun toimihenkilö kutsutaan hälytysluontoisesti työhön, aiheutuu tästä hänelle ylimääräistä haittaa, joka korvataan hälytysrahalla. Milloin toimihenkilö kutsutaan työhön sellaisena vuorokauden aikana, jona yleiset kulkuyhteydet puuttuvat tai niin kiireellisesti, että ei ole mahdollista käyttää yleistä kulkuneuvoa, maksetaan toimihenkilölle matkakulujen korvaus selvitystä vastaan.

Säännöstä ei kuitenkaan sovelleta, jos hälytysluontoinen työ välittömästi liittyy seuraavan työvuorokauden työhön.

Palkka työstä

Hälytysrahan lisäksi saa toimihenkilö työstään normaalin palkan ja ylityökorvauksen, jos työ on ylityötä. Erikseen on sovittu klo 21-06 välisenä aikana annetun kutsun perusteella tehdyn työn korvaamisesta. Mainittuna aikavälillä suoritetusta hälytysluontoisesta työstä maksetaan aina 100 %:lla korotettu peruspalkka, mihin sisältyvät mahdolliset ylityökorotukset.

Sopimuksen 13 §:n mukaisissa varallaolotapauksissa ei sovelleta hälytysluontoista työtä koskevia määräyksiä.

Paikallisesti voidaan sopia toisin hälytystyö- ja puhelinohjekorvauksesta.

15 § Sunnuntaityö

Sunnuntaityöllä tarkoitetaan sunnuntaina, muuna kirkollisena juhlapäivänä, vapunpäivänä ja itsenäisyyspäivänä tehtyä työtä. Siitä maksetaan muun siitä ajalta tulevan palkan lisäksi sunnuntaityökorotuksena yksinkertainen peruspalkka.

Jos sunnuntaina tehty työ on lisä- tai ylityötä, maksetaan siitä korvaus asianomaisten lisä- ja ylityötä koskevien säännösten mukaan sekä lisäksi edellä olevan kohdan 1 mukaisena sunnuntaityökorotuksena yksinkertainen peruspalkka.

Sunnuntaityökorotus tai koko palkka sunnuntaityön ajalta voidaan maksaa kiinteänä kuukausikorvauksena tai vaihtaa vastaavaan vapaaseen, jos siitä sovitaan asianomaisen toimihenkilön kanssa. Vapaa-aika on annettava ja otettava kuuden kuukauden kuluessa ylityön tekemisestä.

Uudenvuoden-, loppiais-, pitkäperjantain-, 1. ja 2. pääsiäis-, vappu-, helatorstai-, helluntai-, juhannus-, pyhäin-, itsenäisyys- sekä 1. ja 2. joulupäivänä maksetaan klo 06.00 lähtien 24 tunnin aikana kaikille ko. päivänä työssä oleville 200 %:lla korotettu palkka. Siihen sisältyy mahdollinen sunnuntaityökorotus.

Uudenvuoden-, loppiais-, pitkäperjantain-, pääsiäis-, vappu-, helatorstai, helluntai-, juhannus-, pyhäin-, itsenäisyys- sekä joulupäivän aattona työskenteleville maksetaan vuorotyössä tai säännöllisessä ilta- ja yötyössä työskenteleville aaton korvausta ilta- ja yövuorossa 100 %:lla korotettu palkka ja aamuvuoron osalta 20 %:lla korotettu palkka. Korvaus ei sisällä mahdollisia yli- ja sunnuntaityökorotuksia.

Pöytäkirjamerkintä:

Edellisessä kohdassa määrättyjä korvauksia maksetaan vain silloin kun työskentely tapahtuu sellaisessa teollisuuslaitoksessa, jossa maksetaan aattokorvauksia.

16 § Lepoajat ja viikkolepokorvaus

Työaika on järjestettävä niin, että toimihenkilö saa kerran viikossa 35 tuntia kestävästä vapaasta, joka on mikäli mahdollista sijoitettava sunnuntain yhteyteen. Viikoittainen vapaa-aika voidaan järjestää keskimäärin 35 tunniksi 14 vuorokauden ajanjakson aikana. Vapaa-ajan tulee olla kuitenkin vähintään 24 tuntia viikossa.

Vuorokausilepo annetaan jokaisen työvuoron alkamista seuraavan 24 tunnin aikana vähintään 11 tunnin mittaisena, jollei paikallisesti toisin sovita.

Milloin työ on järjestetty kuutta tuntia pitempiin vuoroihin, on toimihenkilölle annettava vähintään puoli tuntia kestävä lepoaika tai tilaisuus aterioida työn aikana.

17 § Vuorotyö sekä ilta- ja yötyö

1. Vuorotyössä tulee työvuorojen säännöllisesti vaihtua ja enintään neljän viikon pituisin ajanjaksoin muuttua. Toimihenkilö voi kuitenkin, milloin niin sovitaan, työskennellä jatkuvasti samassa vuorossa. Vuorotyöksi katsotaan myös työ, jossa vuorot vaihtuvat siten, että perättäiset vuorot menevät enintään tunnin päällekkäin tai niillä on enintään tunnin väli ja jossa vuorot

muuttuvat etukäteen määrätyllä tavalla. Laboratorioalan erityisolosuhteet huomioon ottaen vuorotyöksi katsotaan kuitenkin kaikki työ jota tehdään säännöllisesti käytännössä kaikkina vuorokaudenaikoina tai kaksivuorotyössä klo 06.00 ja 22.00 välisenä aikana. Näin ollen ei se seikka, että työvuorojen väli poikkeaa edellä sanotusta estä työn käsittämistä vuorotyöksi.

2. Vuorotyössä maksetaan vuorotyölisää, jonka suuruus tunnilta on iltavuorossa 15 %, kuitenkin vähintään 155 s/h ja yövuorossa 30 % henkilön tuntipalkasta kuitenkin vähintään 310 s/h.

3. Vuorotyössä olevalle toimihenkilölle maksetaan ylityön ajalta sen vuoron mukainen vuorotyölisä, jonka aikana ylityö tehdään. Milloin toimihenkilö kaksivuorotyössä jää iltavuoron jälkeen ylityöhön, maksetaan hänelle ylityöstä vuorotyölisä yövuoron mukaan.

4. Milloin työ ei ole vuorotyötä, ylityötä tai hätätyötä ja toimihenkilö joutuu tekemään sitä klo 18-22, katsotaan tällainen työ iltatyöksi sekä klo 22-06 tehty työ yötyöksi. Tällaisesta työstä maksetaan samansuuruinen lisä, kuin mikä olisi ollut iltavuoro- tai yövuorolisä tuosta työstä, jos se olisi ollut vuorotyötä.

5. Milloin ilta- tai yötyössä oleva toimihenkilö jää työvuoronsa jälkeen ylityöhön, maksetaan säännöllisen työajan mukaan määräytyvä ilta- tai yötyölisä myös ylityön ajalta, enintään kello 06 saakka.

6. Vuorotyökorvaus voidaan maksaa myös erillisenä kiinteänä kuukausikorvauksena. Tällöin tulee kuukausikorvauksen suuruus määrätä vähintään sopimuksessa mainittuja prosenttimääriä perusteena käyttäen.

7. Yli- ja sunnuntaityöstä mahdollisesti maksettava vuorotyölisä on suoritettava samalla tavalla korotettuna kuin muukin siitä ajalta maksettava paikka.

KESKEYTYMÄTÖN KOLMIVUOROTYÖ

1. Säännöllinen työaika keskeytymättömässä kolmivuorotyössä on 8 tuntia vuorokaudessa ja keskimäärin 33,4 (4 viikon vuosilomalla 33,9) tuntia viikossa. Niiden toimihenkilöiden, joilla on oikeus 30 vuosilomapäivään, vuosityöaika on 1576 tuntia ja niiden toimihenkilöiden, joilla on oikeus 24 päivän vuosilomaan, vuosityöaika on 1600 tuntia.
2. Työajan tasoittumisjakso on enintään vuosi, jonka kuluessa työajan tulee tasoittua keskimäärin 1 kohdan mukaiseen työaikaan. Mikäli työaika ei tasoittumisjakson päättyessä tasoitu em. keskimäärään, toimihenkilö voi halutessaan pitää vapaana em. ylitteen puolen vuoden kuluessa tasoittumisjakson päättymisestä. Tällöin vapaata annetaan yksi tunti kustakin sellaisesta ylittään työtunnista, jonka toimihenkilö haluaa vaihtaa vapaaseen.
3. Työtä varten tulee ennakolta laatia työtuntijärjestelmä ajaksi, jonka kuluessa viikoittainen työaika tasoittuu 1 kohdassa mainittuun keskimäärään viikossa. Työtuntijärjestelmän laatimisen ja muuttamisen osalta noudatetaan muutoin työehtosopimuksen määräyksiä.
4. Kolmivuorotyössä varataan toimihenkilöille tilaisuus ateriointiin työn lomassa, tähän tarkoitukseen varatussa paikassa.
5. Siirryttäessä työaikamuodosta toiseen määräytyy työaika siirron jälkeen kyseistä työaikamuotoa koskevien määräysten mukaan. Toimihenkilön tehdessä keskeytymätöntä kolmivuorotyötä vain osan vuodesta, määräytyy vuosityöaika keskeytymättömässä kolmivuorotyössä ja päivätyössä tehdyn työajan suhteessa.
6. Keskeytymättömässä kolmivuorotyössä lasketaan osa-ajan palkanjakaja 21 työpäivän mukaisesti kaikkina kuukausina. Tuntipalkkaa laskettaessa käytetään kuukausipalkan jakajana lukua 146.
7. Työ, joka ylittää asianomaisen työviikon työtuntijärjestelmän mukaisen työajan, korvataan siten kuin työehtosopimuksessa

ylityöstä on sovittu. Milloin tarpeellisesta aloittamis- ja lopettamisistä aiheutuu vuorokautista ylityötä, on siitä maksettava ylityökorvaus tai kiinteä kuukausikorvaus.

Paikallisesti voidaan sopia myös muusta korvaustavasta.

8. Toimihenkilölle annetaan 5.5. - 21.9. välisenä aikana 30 vuorokauden yhtäjaksoinen vapaa, joka on vuosilomaa kaikkien niiden päivien osalta, jotka vuosilomalain mukaan katsotaan lomapäiviksi. Loppuosa vuosilomasta annetaan kalenterivuoden loppuun mennessä siten, että jaksoon sisältyy 14 vuorokauden yhtäjaksoinen vapaa. Paikallisesti voidaan sopia vuosilomien sijoittelusta toisin.

9. Työtuntijärjestelmän mukaisia vapaapäiviä pidetään työssäolopäivien veroisina vuosilomaa määrättäessä, kuitenkin vähennettynä asianomaiseen kalenterikuukauteen sisältyvien päivätyöntekijöiden tavanomaisten vapaapäivien lukumäärällä.

10. Keskeytymätöntä 3-vuorotyötä tekeväälle toimihenkilölle työehtosopimuksen mukaan maksettava juhlapyhäkorvaus otetaan huomioon vuosilomapalkkaa tai -korvausta laskettaessa samoin kuin vuorotyölisät.

11. Jos ammatillista koulutusta järjestetään sellaiseen aikaan, että esim. yövuorossa oleva toimihenkilö joutuu tulemaan vapaa-aikanaan ao. tilaisuuteen, on hänelle tältä ajalta maksettava peruspalkan mukainen korvaus taikka annettava muulloin vastaava vapaa-aika. Jos toimihenkilö joutuu ennen tai jälkeen työvuoronsa tulemaan työnantajan määräämään ammatilliseen koulutukseen, maksetaan koulutusajalta ylityökorvaus, ellei paikallisesti toisin sovita.

12. Työvuorojärjestelmiä laadittaessa on otettava huomioon toimihenkilöiden tarve yhdenjaksoisiin vapaisiin.

13. Vähintään 12 tunnin, mutta enintään 72 tunnin ennakkoilmoitusajalla tehdystä vuorotyöstä maksetaan 100 %:lla korotettu palkka (sisältää mahdollisen ylityökorvauksen) vuorotyön käynnistymisestä lukien 3 ensimmäisen työvuorokauden ajalta.

Mikäli em. työvuorot puretaan 6 kuukauden kuluessa vuorojen kokoamisesta, maksetaan toimihenkilöille päivätyössä tehdyiltä työtunneilta 20 %:lla korotettua palkkaa enintään 2 kuukautta päivätyöhön siirtymisestä. Paikallisesti voidaan tämän pykälän määräyksistä sopia toisin.

14. Näillä määräyksillä ei huononnetta aiemmin sovittuja työpaikkakohtaisia järjestelyjä.

18a § Työkyvyttömyysajan palkka

1. Palkanmaksuvelvollisuus

Jos toimihenkilö on sairauden tai tapaturman vuoksi työkyvytön eikä hän ole tautia tai tapaturmaa aikaansaanut tahallisesti tai taikka muulla törkeällä tuottamuksella, on hänellä oikeus työkyvyttömyyden vallitessa saada palkkansa luontoisetuineen sen suuruisena, kuin hän työssä ollessaan olisi säännöllisenä työaikana ansainnut seuraavasti:

Työsuhteen yhdenjaksoinen kesto	Palkkajakso
kuukausi – alle vuosi	4 viikkoa
vuosi – alle 5 vuotta	5 viikkoa
vähintään 5 vuotta	3 kuukautta

Alle kuukauden jatkuneessa työsuhteessa toimihenkilöllä on oikeus saada 50 % palkastaan sairastumispäivää seuranneen yhdeksän arkipäivän loppuun, enintään kuitenkin siihen saakka kun hänen oikeutensa sairausvakuutuslain mukaiseen päivärahaan alkaa.

Tässä yhteydessä tarkoitetaan kuukaudella 30 päivän pituista ajanjaksoa (juridinen kuukausi), vastaavasti neljällä viikolla 28 päivän, viidellä viikolla 35 päivän ja kolmella kuukaudella 90 päivän pituista ajanjaksoa.

Jos toimihenkilö on hänen kanssaan työsopimusta tehtäessä tietien salannut työnantajalta sairautensa, ei työnantaja ole velvollinen suorittamaan palkkaa sairauden ajalta.

2. Saman sairauden uusiutuminen

Jos toimihenkilön työkyvyttömyys saman sairauden johdosta alkaa uudelleen 30 päivän kuluessa siitä päivästä, jolta hänelle viimeksi suoritettiin työnantajan maksamaa sairausajan palkkaa, ei toimihenkilö ole oikeutettu uuteen 1. kohdan mukaiseen sairausajanpalkan ajanjaksoon, vaan sairausajan palkka maksetaan yhteensä enintään 1. kohdassa mainitulta ajanjaksolta.

Jos työnantajan palkanmaksuvelvollisuus on jo täyttynyt edellisen työkyvyttömyysjakson aikana, suorittaa työnantaja kuitenkin palkan sairausvakuutuslain 8 luvun 7 §:n 2. momentin mukaiselta yhden päivän odotusajalta. Määrittely sen suhteen, onko kyseessä sama vai eri sairaus, tapahtuu sairausvakuutustoimiston tekemän ratkaisun perusteella.

3. Ilmoitusvelvollisuus ja lääkärintodistus

Toimihenkilö, joka sairauden takia on tullut työkyvyttömäksi, on velvollinen viipymättä ilmoittamaan työnantajalle siitä sekä milloin työkyvyttömyyden arvioidaan päättyvän.

Työnantajan sitä vaatiessa on toimihenkilön esitettävä yrityksen työterveyslääkärin antama tai työnantajan hyväksymä muu lääkärintodistus sairaudestaan. Milloin työnantaja ei ole hyväksynyt toimihenkilön esittämää lääkärintodistusta ja osoittaa toimihenkilön toisen nimetyn lääkärin tarkastettavaksi, on työnantajan korvattava tästä aiheutuvat kulut.

4. Korvaava työ

Toimihenkilö ja työterveyslääkäri voivat keskenään sopia ns. korvaavan työn tekemisestä, mikäli toimihenkilön terveydentilansa mahdollistaa.

Tämän jälkeen toimihenkilö ja hänen esimiehensä selvittävät onko toimihenkilölle mahdollista osoittaa ns. korvaavaa työtä. Korvaavan työn pitää olla tarkoituksenmukaista ja mahdollisuuksien mukaan toimihenkilön normaaleja työtehtäviä vastaavaa. Tilanteesta riippuen korvaavan työn tekemisen sijaan toimihenkilölle voidaan järjestää koulutusta.

5. Vähennysoikeus

Siltä ajalta, jolta työnantaja on maksanut toimihenkilölle edellä tässä pykälässä määrätyn palkan, työnantaja on oikeutettu nostamaan itselleen palautuksena toimihenkilölle lain tai sopimuksen perusteella tulevan päivärahan tai siihen verrattavan korvauksen taikka saamaan sen määrän takaisin toimihenkilöltä, ei kuitenkaan enempää kuin maksamansa määrän. Vähennysoikeus ei kuitenkaan koske toimihenkilön itsensä kokonaan tai osaksi kustantaman vapaaehtoisen vakuutuksen perusteella saamaa päivärahaa tai korvausta.

Jos päivärahaa tai siihen verrattavaa korvausta ei toimihenkilöstä itsestään johtuvista syistä makseta tai jos se maksetaan vähäisempänä kuin mihin hänellä lain mukaan olisi ollut oikeus, on työnantajalla oikeus vähentää palkasta se päivärahan tai korvauksen osa, mikä toimihenkilön laiminlyönnin johdosta on jäänyt suorittamatta.

18b § Äitiysvapaan ja isyysvapaan palkka

Toimihenkilölle annetaan äitiys-, isyys- ja vanhempainvapaaksi se aika, johon sairausvakuutuslain mukaisen rahan katsotaan kohdistuvan.

Äitiysvapaalta maksetaan täysi palkka kolmelta kuukaudelta edellyttäen, että työsuhde on yhtäjaksoisesti jatkunut vähintään kuusi kuukautta ennen synnytystä. Suoraan hoitovapaalta äitiysvapaalle siirtyvälle toimihenkilölle ei makseta äitiysvapaan palkkaa.

Kuuden (6) päivän isyysvapaajaksolta (5-päiväinen työviikko) toimihenkilölle maksetaan täysi palkka noudattaen samoja edellytyksiä kuin äitiysvapaan palkan maksamisessa.

Milloin toimihenkilö on adoptoinut alle kouluikäisen lapsen, annetaan hänelle adoptioon välittömästi liittyen palkallinen äitiystai isyysvapaa edellä määrätyillä edellytyksillä ja määrillä.

Toimihenkilöllä on oikeus palata perhevapaalta ensisijaisesti aikaisempaan työhönsä. Jos se ei ole mahdollista, niin toimihenkilölle on tarjottava vastaava työtä taikka koulutusta, ammattitaitoa tai kokemusta vastaavaa työtä, jos se on mahdollista.

Niin sanottu vähennysoikeus määräytyy 18a §:n 5. kohdan mukaisesti.

19 § Lääkärintarkastukset

Toimihenkilöllä on oikeus käydä säännöllisenä työaikana:

- a) lääkirintarkastuksessa ja siihen liittyvässä tutkimuksessa
- b) työkyvyn ylläpitämiseksi välttämättömässä fysikaalisessa hoidossa
- c) äkillisen hammassairauden sattuessa
- d) raskauden edellyttämässä tarkastuksessa
- e) lääkärintarkastuksella lasten sairauden toteamiseksi neuvolatarkastuksessa tai
- f) syöpäsairauden edellyttämässä hoitotoimenpiteessä

Palkanmaksun edellytyksenä on, ettei asiaa ole saatu järjestyksi työajan ulkopuolella. Tarpeetonta työajan menetystä on vältettävä.

Työterveyshuollon tarkastukseen osallistuvalla maksetaan välttämättömät matkakulut.

20 § Matkakustannukset

1. Toimihenkilö on velvollinen suorittamaan työtehtävien edellyttämät matkat. Työnantaja korvaa tarkoituksenmukaisella tavalla tehdyn työmatkan tarpeelliset matkakustannukset. Ennen työmatkaa toimihenkilön ja työnantajan on tarvittaessa selvitettävä työmatkan järjestelyt ja matkakorvaukset.

2. Matkakustannukset korvataan voimassa olevan Verohallinnon verovapaita matkakustannusten korvauksia koskevan päätöksen mukaisesti (www.vero.fi).

3. Milloin toimihenkilö ei esitä majoituslaskua maksetaan hänelle yöpymisrahaa 10 euroa.

4. Mikäli työn suorittaminen edellyttää vähintään 2 viikon yhtäjaksoista oleskelua samalla paikkakunnalla, kysymyksessä on lyhyt työkomennus. Mikäli työn suorittaminen kestää vähintään 2 kuukautta, kysymyksessä on pitkä työkomennus.

Näissä tapauksissa voidaan paikallisesti sopia päivärahojen suuruudesta ottaen huomioon paikalliset olosuhteet ja ne toimenpiteet, joihin työnantaja mahdollisesti on ryhtynyt oleskelua silmällä pitäen.

5. Työtuntijärjestelmän edellyttämän tuntimäärän rajoissa luetaan matkustamisvuorokauden aikana tehty työ säännölliseen työaikaan. Mahdollisesta lisä- ja ylityöstä maksetaan tämän sopimuksen edellyttämät lisä- ja ylityökorvaukset. Mikäli työtuntijärjestelmän edellyttämää työtuntimäärää ei ole voitu tehdä saman vuorokauden kuluessa, ei toimihenkilön kuukausipalkkaa kuitenkaan tämän vuoksi vähennetä (päiväpalkkatakuu).

6. Milloin toimihenkilö matkustaa työnantajan määräyksestä työtuntijärjestelmän mukaisena vapaa-aikanaan, maksetaan matkustamiseen käytetyltä ajalta korvauksena peruspalkka kuitenkin enintään 8 tunnilta työpäivänä ja 16 tunnilta vapaapäivänä. Matka-aikaan luetaan täydet puolet tunnit. Matka-aikaa ei lueta työajaksi.

Tämä etuus voidaan toteuttaa myös siten, että paikallisesti sovi-
taan erillisestä kiinteästä kuukausikorvauksesta.

Milloin työnantaja kustantaa toimihenkilölle makuupaikan, ei kel-
lo 21-07 väliseltä ajalta makseta korvausta matkustamiseen
käytetyltä ajalta.

Laskettaessa säännöllisen viikkotyöajan täyttymistä viikkoyli-
työn laskemisen perusteeksi otetaan huomioon myös matkus-
tamiseen käytetyt tunnit työtuntijärjestelmän mukaisen vuoro-
kautisen säännöllisen työajan enimmäismäärään saakka sellai-
sina matkustamispäivinä, jolloin säännöllinen vuorokautinen
työaika ei muuten täyty. Näitä tunteja ei kuitenkaan lueta varsi-
naisiksi työtunneiksi.

Milloin toimihenkilön normaalit työtehtävät edellyttävät toistuvaa
matkustamista ja milloin toimihenkilö tehtäviensä luonteen
vuoksi itse päättää matkojensa suorittamisesta ja työaikansa
käytöstä, otetaan tämä huomioon toimihenkilön palkkaperus-
teissa. Ulkomaille suuntatuvasta matka-ajan korvauksesta sovi-
taan paikallisesti.

Edellä mainittujen päivärahojen ja ruokarahan maksamisen
asemesta voidaan tässä momentissa tarkoitettun toimihenkilön
kanssa sopia kiinteästä kuukausipalkan yhteydessä maksetta-
vasta erillisestä korvauksesta.

7. Työpaikkaa varten voidaan paikallisesti sopimalla vahvistaa
matkustussääntö. Matkustussäännöllä voidaan poiketa tämän
pykälän määräyksistä edellyttäen, että matkustamisen korvaa-
minen kokonaisuutena ottaen vastaa tämän pykälän mukaista
tasoa.

21 § Koulutustilaisuudet

1. Milloin toimihenkilö osallistuu työnantajan lähettämänä am-
mattitaidon edistämistä tarkoittavaan koulutustilaisuuteen, mak-
setaan matkakorvaukset sopimuksen 20 §:n määräysten mu-
kaisesti.

22 § Vuosiloma

1. Vuosiloman antaminen

Vuosiloma annetaan lain mukaan.

2. Vuosilomapalkka ja -korvaus

Vuosilomapalkka on maksettava ennen loman alkamista, ellei paikallisesti ole sovittu sen maksamisesta säännönmukaisina palkanmaksupäivinä. Vuosilomapalkkana tai vuosilomakorvauksena maksettava päiväpalkka lasketaan:

- a) Kuukausipalkan perusteella siten, että kuukausipalkka jaetaan luvulla 25 ja kerrotaan lomapäivien lukumäärällä.

Kun käytännössä halutaan määritellä lomapalkka, joudutaan kuukausipalkka siten osoittamaan toisaalta työssäoloajalta maksettuun toisaalta loma-aikaan kohdistuvaan palkkaan. Näiden tulee yhdessä aina vastata kuukausipalkkaa. Koska luvun 25 käyttäminen kuukausipalkan jakajana ei aina johda vuosilomalain tarkoittamaan vuosilomapalkkaan, jolloin palkka olisi tasattava lomaa seuraavan palkanmaksun yhteydessä, suositellaan vuosilomapalkka laskettavaksi osa-ajan palkanlaskentamenettelyä käyttäen.

- b) Toimihenkilölle, joka on suorittanut jatkuvasti tai säännöllisesti toistuvaa vuorotyötä, suoritetaan vuosiloman ajalta kuukausipalkan lisäksi vuorotyölisän perusteella laskettu keskimääräinen päiväpalkka siten, kuin vuosilomalain 11 §:ssä säädetään. Edellä tarkoitettua keskimääräistä päiväpalkkaa laskettaessa otetaan samalla huomioon myös muut jatkuvat tai säännöllisesti toistuvat sopimusperusteiset lisät sekä säännöllisesti toistuvat sunnuntaityökorotukset.

- c) Milloin toimihenkilölle maksetaan ylityöstä, vuorotyöstä, aloittamis- tai lopettamistyöstä kiinteitä kuukausikorvauksia, on nämä palkan luonteiset erät maksettava myös vuosiloman aikana.

Luontoisetujen käsittelyssä noudatetaan vuosilomalain 27 §:ää.

3. Lomarahaa

Toimihenkilölle maksetaan lomarahana 50 prosenttia hänen tässä sopimuksessa tarkoitetusta vuosilomapalkastaan (= rahapalkka). Laskettaessa lomarahaa jaetaan kuukausipalkka luvulla 25 ja kerrotaan vuosilomalain mukaisten lomapäivien lukumäärällä.

Puolet lomarahasta maksetaan vuosilomapalkan maksamisen yhteydessä. Puolet maksetaan sen palkanmaksun yhteydessä, jolloin toimihenkilön palkka ensimmäiseltä vuosiloman jälkeiseltä työpäivänä maksetaan, tai olisi maksettu, ellei toimihenkilö olisi estynyt palaamasta työhön.

Lomarahaa maksetaan myös jo päättyneellä lomanmääräytymisvuodelta maksettavan lomakorvauksen osalta, mikäli toistaiseksi voimassa oleva työsuhde päättyy lomakautena muusta kuin toimihenkilöstä itsestään johtuvasta syystä tai määräaikaisen työsuhteen päättyessä lomakautena.

Vanhuus- tai työkyvyttömyyseläkkeelle sekä varhennetulle vanhuus- tai yksilölliselle varhaiseläkkeelle siirtyvälle toimihenkilölle maksetaan lomarahaa edellä mainittuna prosenttina siitä vuosilomapalkasta ja mahdollisesta vuosilomakorvauksesta, johon toimihenkilö on oikeutettu.

Toimihenkilölle, joka suorittuaan asevelvollisuuden vakinaisessa väessä, palaa palvelusajan päätyttyä työhön palvelukseen kutsutun asevelvollisen työ- ja virkasuhteen jatkumisesta annetun lain (570/61) edellyttämällä tavalla, on oikeus saada lomarahaa edellä mainittuna prosenttina siitä vuosilomakorvauksesta, joka toimihenkilölle maksettiin palvelukseen astuessaan.

Lomarahaa voidaan paikallisesti sopia maksettavaksi joko yhtenä tai useampana eränä kuitenkin niin, että se on kokonaan maksettu viimeistään kyseiseen lomaan oikeuttavaa lomanmääräytymisvuotta seuraavan lomanmääräytymisvuoden loppuun mennessä. Vaihtoehtoisesti voidaan sopia lomarahaa korvaa-

misesta vastaavalla vapaalla, joka on pidettävä edellä tarkoitettun lomanmääräytymisvuoden loppuun mennessä. Mikäli toimihenkilön työsuhde päättyy ennen lomarahaa paikallisesti sovittua maksuajankohtaa, maksetaan lomараha työsuhteen päättyessä, jos toimihenkilö muutoin on lomараhaan oikeutettu.

Paikallisesti voidaan sopia lomarahaa vaihtamisesta joustovapaaseen. Joustovapaan osalta menetellään muutoin vuosilomalain 4 a §:n mukaisesti, mutta joustovapaan ajankohdasta on sovittava. Joustovapaan osalta ei makseta lomarahaa.

23 § Lyhyt tilapäinen vapaa

Toimihenkilön perheen piirissä sattuvan äkillisen sairastapauksen tai läheisen omaisen kuoleman takia annettavaa lyhyttä tilapäistä vapaata ei vähennetä toimihenkilön palkasta tai vuosilomasta. Läheisellä omaisella tarkoitetaan puolisoa, avopuolisoa, omia ja puolison tai avopuolison vanhempia, isovanhempia, perheen lapsia sekä veljiä ja sisaria.

Lyhyttä tilapäistä vapaata annetaan myös yhteiskunnallisten luottamustehtävien hoitamista varten.

Kunnallisena luottamusmiehenä toimivan toimihenkilön kuukausipaikkaa vähennetään kunnallisten luottamuselinten kokouksista aiheutuvan säännöllisen työajan menetystä vastaavasti. Kuukausipaikan vähentäminen toimeenpannaan siten, että toimihenkilö yhdessä kunnan maksaman ansionmenetyksen korvauksen kanssa saa kuukausipalkkansa. Mahdollinen työnantajan osuus maksetaan sen jälkeen, kun toimihenkilö on toimittanut työnantajalle selvityksen kunnan maksamasta ansionmenetyksestä.

Vastaava ansioiden yhteensovitus suoritetaan myös muiden yhteiskunnallisten luottamustehtävien osalta.

Lyhyen tilapäisen vapaan pituus on määrättävä suhteessa edellä mainittuihin tilanteisiin ja tarvittavaan matka-aikaan.

Toimihenkilölle annetaan palkallisena vapaapäivänä 50- ja 60-vuotispäivä sekä vihkipäivä ja parisuhteen rekisteröintipäivä, mikäli nämä olisivat muutoin toimihenkilön työpäiviä.

Reservin kertausharjoitukseen määrätyle suoritetään päiväpalkan ja reserviläispalkan erotus osallistumispäiviltä.

Allekirjoittajajärjestöjen valtuustoihin ja hallituksiin ja näiden nimeämiin työehtosopimusasioita käsittelevän toimielimiin kuuluville toimihenkilöille varataan mahdollisuus osallistua työaikana sellaisiin sanottujen elinten kokouksiin, joissa käsitellään työehtosopimusneuvotteluja koskevia asioita.

24 § Luottamusmies ja työsuojeluvaltuutettu

Työnantaja maksaa luottamusmiehelle kuukausikorvauksena 1.5.2010 lukien:

Korvaus / €	Edustettavien toimihenkilöiden määrä
67	5-9
97	10-24
130	25-50
181	51-100
216	101-200
255	yli 200

Milloin varaluottamusmies työnantajalle asianmukaisesti tehdyn ilmoituksen nojalla hoitaa luottamusmiehen estyneenä ollessa tämän tehtäviä vähintään kahden viikon jakson, maksetaan korvaus luottamusmiehen sijasta ko. kuukauden ajalta varaluottamusmiehelle.

Milloin työpaikan toimihenkilöiden lukumäärä on alle 10 ja luottamusmies suorittaa työnantajan kanssa sovittuja tehtäviä säännöllisen työaikansa ulkopuolella, maksetaan näin menetetystä ajasta ylityökorvaus tai sovitaan hänen kanssaan muunlaisesta lisäkorvauksesta.

Korvauksen suuruus määräytyy sen tilanteen mukaan, joka valitsee tammikuun 1. päivänä. Jos toimihenkilömäärässä tapahtuu muutoksia, tulevat vastaavat muutokset korvauksesta voidaan seuraavan kalenterivuoden alusta lukien.

Luottamusmiehellä on oikeus osallistua allekirjoittajajärjestöjen järjestämille työehtosopimusasioita käsittelevään koulutustilaisuuteen työaikana. Työajalle osuvan koulutustilaisuuden osalta palkkaa ei vähennetä. Kursseista sovitaan vuosittain osapuolten kesken.

Jos työnantaja irtisanoo luottamusmiehen varamiehen työsopimuksen tai lomauttaa hänet silloin, kun hän ei toimi luottamusmiehen sijaisena taikka hänellä ei ole muutoin luottamusmiehen asemaa, katsotaan irtisanomisen tai lomauttamisen johtuneen toimihenkilön luottamustehtävästä, ellei työnantaja voi osoittaa toimenpiteen johtuneen muusta syystä.

Työnantaja maksaa työsuojeluvaltuutetulle kuukausikorvauksena 1.5.2010 lukien:

Korvaus / €	Edustettavien toimihenkilöiden määrä
45	10-50
67	yli 50

25 § Ryhmähenkivakuutus

Työnantaja toteuttaa kustannuksellaan toimihenkilöitä koskevan ryhmähenkivakuutuksen siten kuin siitä on keskusjärjestöjen välillä sovittu.

26 § Järjestäytymisvapaus ja ammattiyhdistysjäsenmaksujen periminen

Osapuolet toteavat järjestäytymis- ja yhdistysvapauden olevan puolin ja toisin loukkaamaton.

Työnantaja pidättää, mikäli toimihenkilö on antanut siihen valtuutuksen, tähän työehtosopimukseen osallisen toimihenkilöjärjestön jäsenmaksut ja tilittää ne palkanmaksukausittain kyseisen järjestön nimeämälle pankkitilille. Pidättäminen suoritetaan siten kuin keskusjärjestöjen allekirjoittamassa sopimuspöytäkirjassa on erikseen sovittu. Toimihenkilölle annetaan kalenterivuoden tai työsuhteen päätyttyä verotusta varten todistus pidätetystä summasta.

27 § Kokootumisoikeus

Tähän sopimukseen sidotun toimihenkilöliiton rekisteröidyllä yhdistyksellä tai vastaavalla, jolla on jäseniä ao. työpaikalla, on kullakin työpaikalla mahdollisuus työajan ulkopuolella (ennen työajan alkamista, ruokatauolla tai välittömästi työajan päätyttyä sekä erikseen sovittaessa myös viikkolepoon kuuluvana aikana) järjestää kokouksia työpaikan työsuhteita koskevista kysymyksistä työnantajan palveluksessa oleville toimihenkilöille seuraavin edellytyksin:

- a) Kokouksen pidosta työpaikalla tai muussa tämän sopimuksen tarkoittamassa paikassa on työnantajan kanssa sovittava mikäli mahdollista kolme päivää ennen aiottua kokousta.
- b) Työnantaja osoittaa kokouspaikan, joka on joko työpaikalla tai työpaikan läheisyydessä, työnantajan hallinnassa oleva, tarkoitukseen soveltuva paikka. Ellei tällaista ole, on kysymyksestä tarvittaessa neuvoteltava tarkoituksenmukaisen ratkaisun löytämiseksi.
- c) Kokouksen järjestyksestä sekä kokoustilojen siisteydestä vastaavat kokoustilojen varauksen tehnyt järjestö ja järjestäjät. Järjestön luottamushenkilöiden tulee olla kokouksessa saapuvilla.
- d) Kokouksen järjestäjillä on oikeus kutsua kokoukseen työehtosopimuksen osapuolena olevan liiton ja sen alayhdistyksen sekä asianomaisten keskusjärjestöjen edustajia.

28 § Paikallinen sopiminen

Useissa tämän sopimuksen määräyksissä mainittu paikallinen sopiminen on mahdollista työehtosopimuksen neuvottelujärjestyksen mukaisesti joko työnantajan ja toimihenkilön kesken tai luottamusmiehen ja työnantajan kesken.

Luottamusmiehen kanssa tehty sopimus sitoo niitä toimihenkilöitä, joita luottamusmiehen on katsottava edustavan.

Sopimus voidaan solmia määräajaksi tai olemaan voimassa toistaiseksi. Toistaiseksi voimassa oleva sopimus voidaan irtisanoa kolmen kuukauden irtisanomisaikaa noudattaen, ellei irtisanomisajasta ole muuta sovittu.

Sopimus on solmittava kirjallisena, jos jompikumpi sopijapuoli sitä pyytää.

Tässä tarkoitettu paikallinen sopimus on työehtosopimuksen osa. Sitä sovelletaan senkin jälkeen, kun työehtosopimuksen voimassaolo muutoin on lakannut. Tänä aikana ja kuukauden kuluessa uuden työehtosopimuksen voimaantulon jälkeen voidaan määräajaksikin solmittu sopimus irtisanoa kolmen kuukauden irtisanomisaikaa noudattaen.

29 § Neuvottelujärjestys

1. Sopijapuolten tulee asiallisesti neuvotella kaikista niiden toimialalla ilmaantuvista kysymyksistä niiden ratkaisemiseksi yhteisymmärryksessä. Sopijapuolet myötävaikuttavat omalta osaltaan hyvien ja asiallisten neuvottelusuhteiden kehittämiseen työpaikoilla.

2. Jos tämän sopimuksen tulkinnasta tai soveltamisesta syntyy erimielisyyttä, josta toimihenkilö ja työnantaja eivät ole voineet sopia keskenään ja josta paikalliset neuvottelut eivät johda yksimielisyyteen, on asia siirrettävä asianomaisten järjestöjen käsiteltäväksi.

3. Jos jostakin muusta kuin edellä tarkoitetusta syystä syntyy erimielisyyttä työnantajan ja toimihenkilöiden välillä, on asiassa ensin pyrittävä sovintoon paikallisilla neuvotteluilla ja jolleivät nämä johda yksimielisyyteen, on asia siirrettävä asianomaisten järjestöjen käsiteltäväksi.

4. Jommankumman osapuolen esittäessä neuvotteluja edellä tarkoitetuissa tapauksissa on ne aloitettava ensitilassa ja viimeistään kahden viikon kuluessa esityksen tekemisestä.

5. Neuvotteluista on jommankumman osapuolen niin vaatiessa laadittava pöytäkirja tai erimielisyyshuomio, joka kummankin osapuolen on alle kirjoitettava. Asiakirjassa on lyhyesti mainittava erimielisyyttä koskeva asia sekä molempien osapuolten kanta. Pöytäkirja tai erimielisyyshuomio on laadittava viikon kuluessa neuvottelun päättymisestä.

6. Jos edellä 2 kohdassa mainitut neuvottelut eivät johda tulokseen, voi jompikumpi osapuoli jättää asian työtuomioistuimen ratkaistavaksi.

7. Niin kauan kuin edellä 3 kohdassa mainitusta erimielisyydestä käydään neuvotteluja, ei asian johdosta saa julistaa työnsausta eikä ryhtyä muuhun toimenpiteeseen vastapuolen painostamiseksi tai työn säännöllisen kulun estämiseksi.

8. Tähän sopimukseen sidottujen järjestöjen edustajilla on oikeus osallistua paikalliseen neuvotteluun liittojen niin sovittua. Tällöin edellytetään, että neuvoteltavasta asiasta on jo aikaisemmin paikallisesti neuvoteltu. Ellei tällaisessa neuvottelussa päästä yksimielisyyteen, menetellään kuten 2, 3 ja 6 kohdissa.

30 § Yleiset sopimukset

Järjestöt sopivat sopimuskauden aikana uusista sopimuksista.

31 § Sopimuksen sitovuus

Tämä sopimus sitoo:

- a) allekirjoittaneita järjestöjä,
- b) niitä työnantajia, toimihenkilöitä ja näiden yhdistyksiä, jotka kuuluvat tai sopimuksen voimassa ollessa ovat kuuluneet edellä tarkoitettuihin järjestöihin.

Sen jälkeen, kun sopimus on tullut järjestöjä sitovaksi, ovat kaikki työtaistelutoimenpiteet, jotka kohdistuvat tähän sopimukseen kokonaisuudessaan tai johonkin yksityiseen määräykseen kielletyt. Järjestöt ja niiden alayhdistykset ovat sitä paitsi velvolliset huolehtimaan siitä, etteivät myöskään niiden jäseninä olevat työnantajat ja toimihenkilöt, joita sopimus koskee, ryhdy sellaisiin taistelutoimenpiteisiin eivätkä muutenkaan riko sopimuksen määräyksiä.

32 § Sopimuksen voimassaolo

Tämä sopimus on voimassa 1.5.2010 - 30.4.2012 ja sen jälkeen vuoden kerrallaan, ellei sitä viimeistään kahta kuukautta ennen sen päättymistä ole kummaltakaan puolelta kirjallisesti irtisanottu.

Jos sopimus irtisanotaan, tulee neuvottelu uudesta sopimuksesta aloittaa viimeistään kuukauden kuluttua irtisanomisesta ja tällöin antaa vastapuolelle muutosesitys.

ERITYISPALVELUJEN TYÖNANTAJALIITTO ry

TOIMIHENKILÖUNIONI TU ry

YLEMMÄT TOIMIHENKILÖT YTN ry

Yhteistoimintasopimus

1 § Yleiset määräykset

1. Työpaikalla tarkoitetaan tässä sopimuksessa allekirjoittaneen työnantajajärjestön jäsenyritystä, sen tuotantoyksikköä tai sitä vastaavaa toimintayksikköä.

2. Paikallisesti voidaan sopia yhteistoimintaelimestä, joka vastaa yhteistoimintalain, työsuojeluvalvontalain, työterveyshuollon ja tasa-arvolain mukaisista paikallisen toimielimen tehtävistä ja hoitaa kehittämistoimintaan liittyvät yhteistyötehtävät. Yhteistoimintaelimen kokoonpanossa otetaan huomioon tarvittava asiantuntemus ja ammatillinen monipuolisuus. Sopimisessa henkilöstöryhmiä edustavat tämän sopimuksen työpaikalla edustettuna olevat palkansaajaosapuolet.

2 § Luottamusmies

1. Työpaikan tämän sopimuksen allekirjoittajajärjestöihin kuuluvilla toimihenkilöillä ja ylemmillä toimihenkilöillä on oikeus valita keskuudestaan luottamusmies ja tälle varamies. Mitä jäljempänä sanotaan luottamusmiehestä koskee sekä toimihenkilöiden että ylempien toimihenkilöiden luottamusmiestä.

2. Varaluottamusmiehellä on luottamusmiehen oikeudet ja velvollisuudet silloin, kun hän toimii varsinaisen luottamusmiehen sijaisena. Paikallisesti voidaan sopia varaluottamusmiehen oikeudesta osallistua koulutukseen.

3. Allekirjoittajajärjestöihin järjestäytyneet toimihenkilöt voivat yhdessä paikallisesti sopia, että työpaikalle valitaan yksi luottamusmies ja hänelle varamies.

4. Paikallisesti voidaan sopia, että sama henkilö toimii sekä luottamusmiehenä että työsuojeluvaltuutettuna.

5. Vaalikelpoisia ja äänioikeutettuja vaalissa ovat kaikki työpaikan työsuhteessa olevat ja tähän sopimukseen sidottuihin järjestöihin kuuluvat toimihenkilöt. Valittaessa toimihenkilöitä edustavaa luotta-

musmiestä vaaliin voivat osallistua toimihenkilöt ja valittaessa yrityksen ylempiä toimihenkilöitä edustavaa luottamusmiestä ylemmät toimihenkilöt, elleivät toimihenkilöryhmät yhdessä paikallisesti toisin sovi.

Vaalit suoritetaan työpaikalla siten, että menettely ei aiheuta kohtuutonta haittaa työnteolle ja että kaikille vaalikelpoisille varataan mahdollisuuksien mukaan tilaisuus osallistua vaaliin.

6. Valitut luottamusmiehet ilmoitetaan kirjallisesti työnantajalle, joka puolestaan ilmoittaa kirjallisesti luottamusmiehille työnantajan edustajat.

7. Työpaikalla, jossa työskentelee vähintään 50 tähän sopimukseen sidottuun järjestöön kuuluvaa toimihenkilöä ja jossa on selvästi määriteltäviä toiminnallisia kokonaisuuksia, on toimihenkilöillä oikeus valita tällaista varten osastoluottamusmies. Osastoluottamusmiehen edustamasta toiminnallisesta kokonaisuudesta sovitaan ennen osastoluottamusmiehen valintaa. Samalla on sovittava, missä asioissa ja missä laajuudessa hän neuvottelujärjestyksen mukaisesti edustaa toimihenkilöitä. Osastoluottamusmiehellä on luottamusmieskorvausta lukuun ottamatta samat oikeudet ja velvollisuudet kuin luottamusmiehellä. Toimihenkilöillä on kuitenkin oikeus valita osastoluottamusmiehiä vähintään yksi työpaikan jokaista alkaa 10 toimihenkilöä kohti.

3 § Vapautus työstä, luottamusmieskorvaus ja toimintaedellytykset

1. Tehtäviensä hoitamista varten luottamusmiehelle annetaan tarpeellinen vapautus työstään ottaen huomioon muun muassa henkilöstöryhmän koko, toiminnan luonne ja luottamusmiestehtävien määrä.

2. Luottamusmiehen kuukausipalkkaa ei vähennetä, kun hän neuvottelee työnantajan edustajien kanssa tai toimii muuten työnantajan kanssa sovituissa tehtävissä.

3. Kun hän toimii työnantajan kanssa sovituissa tehtävissä säännöllisen työaikansa ulkopuolella, maksetaan hänelle ylityökorvaus tai muu sovittu korvaus.

4. Palkkioista on määrätty työehtosopimuksen 24 §:ssä.

5. Paikallisesti sovitaan luottamusmiestehtävän hoitamisen käytännön järjestelyistä.

4 § Työsuhdeturva

1. Luottamusmiestä ei tätä tehtävää hoitaessaan tai sen tähden saa siirtää alempipalkkaiseen työhön kuin missä hän oli tehtävään viimeksi valituksi tullessaan. Luottamusmiehen ansiokehityksen tulee vastata yrityksessä hänen toimialueellaan tapahtuvaa ansiokehitystä.

2. Työstään pääosin vapautetun luottamusmiehen toimikauden päättyessä selvitetään yhteisesti ammatillisen koulutuksen tarve. Työnantaja järjestää tarvittavan koulutuksen.

3. Jos yrityksen työvoimaa lomautetaan tai irtisanotaan taloudellisista tai tuotannollisista syistä, ei luottamusmiestä saa irtisanoa tai lomauttaa ellei tuotantoyksikön toimintaa ao. henkilöstöryhmän osalta keskeytetä kokonaan. Mikäli luottamusmiehen kanssa yhteisesti todetaan, ettei hänelle voida tarjota hänen ammattiaan vastaavaa tai hänelle muutoin sopivaa työtä, voidaan tästä säännöstä kuitenkin poiketa.

4. Luottamusmiehen työsopimus voidaan irtisanoa vain, kun työ kokonaan päättyy eikä voida järjestää muuta hänen ammattitaitoaan vastaavaa työtä.

5. Luottamusmiehestä johtuvasta syystä ei häntä saa irtisanoa ilman niiden toimihenkilöiden enemmistön suostumusta, joita hän edustaa.

6. Näitä työsuhdeturvamääräyksiä sovelletaan myös luottamusmiehesehdokkaaseen, josta on ilmoitettu kirjallisesti työnantajalle. Ehdokassuoja alkaa aikaisintaan kolme kuukautta ennen luottamus-

miehen toimikauden alkua ja päättyy vaalituloksen tultua todetuksi. Luottamusmiehen työsuhdeturva alkaa, kun valittu on ilmoitettu työnantajalle ja päättyy kuusi kuukautta luottamusmiestehtävän päättymisen jälkeen.

7. Jos luottamusmiehen työsopimus on lakkautettu tämän sopimuksen vastaisesti, työnantajan on suoritettava korvauksena hänelle vähintään 10 ja enintään 30 kuukauden palkka. Milloin luottamusmiehen toimialueella säännöllisesti työskentelee yhteensä alle 20 työntekijää ja toimihenkilöä, on korvaus vähintään 4 ja enintään 24 kuukauden palkka.

8. Luottamusmiehen asema jatkuu liikkeen luovutuksesta huolimatta sellaisenaan, jos luovutettu liike tai sen osa säilyttää itsenäisyytensä. Jos luovutettava liike tai sen osa menettää itsenäisyytensä, luottamusmiehellä on oikeus edellä 6 kohdassa tarkoitettuun jälkisuojaan liikkeen luovutuksesta johtuneesta toimikauden päättymisestä lukien.

TYÖSUOJELU

5 § Työsuojeluyhteistoiminta

1. Työsuojeluyhteistoimintasäännöksiä sovelletaan työpaikassa, jossa säännöllisesti työskentelee vähintään 20 työntekijää ja toimihenkilöä. Työsuojeluvaltuutettu valitaan kuitenkin, kun työntekijöiden ja toimihenkilöiden lukumäärä on vähintään kymmenen.

2. Työpaikalla on työsuojelupäällikkö sekä toimihenkilöiden työsuojeluvaltuutettu ja varavaltuutettu.

3. Työkykyä ylläpitävä toiminta hoidetaan paikallisesti sovittavalla tavalla yhteistyössä asiantuntijoiden kanssa.

6 § Työjärjestelyt, työsuojeluvaltuutettujen palkkiot, työsuhdeturva

1. Jos kaikkia henkilöstöryhmiä edustavan työsuojeluvaltuutetun työ vaikeuttaa työsuojeluvaltuutetun tehtävien hoitamista, pyritään hä-

nelle järjestämään muuta työtä. Järjestely ei saa aiheuttaa hänen ansionsa alentumista.

2. Palkkioista on määrätty työehtosopimuksen 24 §:ssä.

KOULUTUS

7 § Toimihenkilöiden ammatillinen koulutus

1. Työnantaja varaa tarvittaessa toimihenkilölle mahdollisuuden vuosittain osallistua koulutukseen, joka mahdollistaa hänen ammatitaitonsa ylläpitämiseen ja kehittämiseen. Toimihenkilön koulutus-tarve voidaan todeta esimerkiksi työnantajan ja toimihenkilön väli-sissä kehityskeskusteluissa.

2. Toimihenkilön osallistuessa työaikana ammatilliseen koulutuk-seen, korvataan koulutuksen aiheuttamat suoranaiset kustannukset eikä palkkaa vähennetä. Kuukausipalkalla tarkoitetaan peruspalk-kaa mahdollisine kiinteine kuukausikorvauksineen.

3. Työnantajan järjestäessä koulutusta työajan ulkopuolella, korva-taan siitä johtuvat suoranaiset kustannukset mutta koulutusajalta ei makseta palkkaa. Koulutuksesta keskeyttämättömässä kolmivuoro-työssä on sovittu erikseen.

4. Työajan ulkopuolella koulutusmatkoihin käytetystä ajasta ei mak-seta palkkaa. Matkakustannusten korvaukset määräytyvät työehto-sopimuksen mukaisesti.

8 § Työnantajan ja toimihenkilöiden yhteinen koulutus

1. Koulutukseen osallistumisesta sovitaan paikallisesti ja se korva-taan kuten ammatillinen koulutus.

9 § Toimihenkilöiden ay-koulutus

1. Luottamusmiehillä ja työsuojeluvaltuutetulla on oikeus osallistua liittojen hyväksymään koulutukseen, ellei se aiheuta tuntuvaa hait-taa yrityksen toiminnalle. Ilmoitus osallistumisesta on tehtävä mah-dollisimman varhain. Työnantaja ilmoittaa hyvissä ajoin ennen kurs-

sin alkua esteestä, jonka jälkeen pyritään yhteisesti selvittämään muu kurssiajankohta.

2. Työnantaja maksaa koulutuksen ajalta palkan luottamusmiehille enintään kuukauden ajalta ja työsuojeluyhteistoiminnassa toimiville toimihenkilöiden edustajille enintään 2 viikon ajalta.

3. Osallisliiton jäsenyhdistyksen puheenjohtajalle maksetaan palkka edellä olevan mukaisesti edellyttäen, että yrityksessä on vähintään 100 tämän sopimuksen piiriin kuuluvaa toimihenkilöä ja jäsenyhdistyksessä vähintään 50 jäsentä.

TIEDOTUS JA KOKOONTUMISOIKEUS

10 § Yleismääräykset

1. Työnantaja ilmoittaa luottamusmiehelle mahdollisimman aikaisessa vaiheessa toimihenkilöitä välittömästi tai välillisesti koskevista asioista. Yrityksen liiketoimintaan ja asiakassuhteisiin liittyvät tiedot ovat luottamuksellisia. Tietoja ei tule luovuttaa ulkopuolisten yritysten luottamushenkilöille eikä niitä saa muutoinkaan levittää.

11 § Työnantajan tiedotettavat asiat

1. Työnantajan tulee esittää henkilöstölle tai sen edustajille:

- a) Yrityksen tilinpäätöksen vahvistamisen jälkeen siihen perustuva selvitys yrityksen taloudellisesta tilasta.
- b) Vähintään kaksi kertaa tilivuoden aikana selvitys yrityksen taloudellisesta tilasta, josta käyvät ilmi tuotannon, työllisyyden, kannattavuuden ja kustannusrakenteen kehitysnäkymät.
- c) Vuosittain henkilöstösuunnitelma, joka sisältää arviot henkilöstön määrässä, laadussa ja asemassa odotettavissa olevista muutoksista.

2. Yrityksen tulee antaa viipymättä olennaiset muutokset kaikissa edellä mainituissa tiedoissa.

3. Yrityksen tilinpäätöstiedot annetaan henkilöstön edustajille pyydettyä kirjallisena.

Työnantaja tiedottaa etukäteen vuokratyöstä tai alihankinnasta tehdystä sopimuksesta tämän työehtosopimuksen perusteella valitulle luottamusmiehelle tai jos tällaista ei ole valittu, työsuojeluvaltuutulle. Asiasta ilmoitettaessa on selvitettävä käytettävissä olevan työvoiman määrä, työkohde sekä, milloin se on mahdollista, sopimuksen kesto.

4. Luottamusmiehellä on oikeus saada kerran vuodessa tiedot toimialueensa toimihenkilöiden nimistä, työsuhteen alkamisajasta sekä yksiköstä. Luottamusmiehelle tulee ilmoittaa aiemmin hänen toimialueelleen kuuluneen toimen siirtymisestä työehtosopimuksen soveltamisalan ulkopuolelle. Luottamusmiehelle annetaan pyynnöstä tieto määräaikaisen työsopimuksen perusteesta.

5. Toimihenkilötilaston palkkaerittelyt annetaan luottamusmiehelle kirjallisesti heti tilaston valmistuttua. Keskimääräisiä kuukausiansiotietoja ei anneta kolmea henkilöä pienemmistä ryhmistä.

6. Luottamusmiehelle on oikeus perehtyä toimialueellaan yrityksen palkkaus- ja palkanlaskentajärjestelmiin sekä hätä- ja ylityöstä ja niistä maksetusta korotetusta palkasta laadittuun luetteloon.

12 § Toimihenkilöiden kokoontumis- ja tiedotusoikeus

Toimihenkilöillä on oikeus järjestää työpaikalla tai muussa sovitussa tilassa kokouksia työsuhteasioissa ja jakaa jäsenilleen tiedotteita. Menettelytavat ja työpaikan ulkopuolisten henkilöiden osallistuminen kokouksiin sovitaan paikallisesti.

Laboratorioalan palkkausjärjestelmä

Palkkaus

1. Toimihenkilön palkka on kuukausipalkka. Se on maksettava ennakolta ilmoitettuna kiinteänä palkanmaksupäivänä.

Palkkausjärjestelmän käyttöönotosta neuvotellaan yrityksessä työnantajan ja henkilöstön edustajien kesken. Palkkausjärjestelmän käyttöönoton yhteydessä luottamusmiehelle tulee antaa tieto toimihenkilön vaativuusluokasta.

2. Toimihenkilön palkka muodostuu toimen vaativuuteen perustuvasta tehtäväkohtaisesta palkanosasta (TVL-palkka) ja henkilökohtaiseen pätevyyteen ja työsuoritukseen perustuvasta palkanosasta.

3. Palkan lisäksi toimihenkilölle maksetaan voimassa olevan työsuhteen kestoon perustuvaa palvelusaikatakuuta.

4. Henkilökohtaisen palkanosan suuruus tulee olla puolen vuoden työsuhteen jälkeen vähintään 1,5 prosenttia asianomaisen toimen TVL-palkasta.

5. Palkkausjärjestelmän käyttöönotto ei saa alentaa toimihenkilön kokonaispalkkaa. Toimihenkilön kokonaispalkka voi laskea ainoastaan Työsopimuslain 7. luvun mukaisilla perusteilla (tehtävän muutos irtisanomisen vaihtoehtona) tai milloin tehtävänmuutoksen perusteena on toimihenkilön oma pyyntö.

6. Palkkaryhmittely tarkistetaan kerran vuodessa esimiesalaiseskustelussa tai muulla sovittavalla tavalla.

7. Tuntipalkkaisen kerroin työn muuttuessa kuukausipalkkaiseksi on 170, jos työaika on 37,5 tuntia/viikko ja 172, jos säännöllinen työaika on 40 tuntia/viikko.

8. Jos työnantaja ottaa käyttöön tulospalkkiojärjestelmän, tulee asiasta informoida luottamusmiestä sekä kertoa ennen käyttöönottoa järjestelmän sisältö niille, joita järjestelmä koskee.

Palkkarakenne

Palkkarakenteen keskeinen osa on toimen vaativuuteen perustuva palkanosa, joka arvioidaan palkkausjärjestelmässä olevalla vaativuuden arviointijärjestelmällä. Arviointi tapahtuu voimassa olevien kirjallisten toimenkuvien perusteella.

Järjestelmää käyttöönotettaessa perustetaan arviointiryhmä, joka muodostuu tämän sopimuksen allekirjoittajajärjestöjen luottamusmiehistä sekä työnantajan edustajista. Milloin luottamusmiestä ei työpaikalla ole, voivat tämän sopimuksen allekirjoittajajärjestöjen jäsenet valita keskuudestaan muun edustajan.

Sovittua palkkaryhmittelyä ei työnantaja voi yksipuolisesti muuttaa.

Arvioinnista saatujen tulosten mukaan toimi sijoittuu johonkin seitsemästä (7) palkkaryhmästä, joista jokaisella on kulloinkin voimassa olevassa työehtosopimuksessa sovittu vaativuusluokkapalkka.

Muutostilanteet

Uudelle toimihenkilölle muodostettavan toimen vaativuus määritellään niin pian kuin mahdollista, kuitenkin viimeistään kolmen kuukauden kuluttua toimihenkilön työsuhteen alkamisesta. TVL-palkka määräytyy työsuhteen alusta alkaen em. luokituksen tuloksen perusteella.

Olemassa olevan toimen sisällön pysyvästi muuttuessa on toimen vaativuus ensitilassa, kuitenkin viimeistään kuukauden kuluessa, arvioitava uudelleen. Vaativuusluokan muuttuessa on siitä mahdollisesti aiheutuvat palkantarkistukset toteutettava muutoshetkeä seuraavan palkanmaksukauden alusta lukien.

Toimihenkilön siirtyessä tehtävästä toiseen noudatetaan uuden toimen mukaista luokitusta siirtymistä seuraavan palkanmaksukauden alusta lukien.

Toimen vaativuusluokan muutokset neuvotellaan toimihenkilön ja hänen esimiehensä kesken. Toimihenkilöllä on halutessaan oikeus

pyytää luottamusmies mukaan neuvotteluun. Vaativuusluokkien muutokset ilmoitetaan viivytyksettä luottamusmiehelle.

Toimen vaativuusluokituksen (TVL) palkkaryhmittely

1. Erittäin vaativat asiantuntijatehtävät

*** Johtotehtävät:**

Vastaa koko laboratorion tai sen merkittävän osan toiminnasta

2. Vaativat asiantuntijatehtävät

*** Tutkimus-, testaus-, tuote- ja menetelmien kehitystehtävät sekä vaativat markkinointitehtävät tai vaativat asiakaspalvelutehtävät:**

Vastaa omasta tutkimus/testausalasta ja/tai käytettävistä menetelmistä ja/tai toimii teknisenä vastuuhenkilönä ja/tai toimii tutkimusprojektien vetäjänä. Tehtävä voi olla esimiestehtävä.

3. Erityisasiantuntijatehtävät

*** Vaativat suunnittelu- ja tulosten analysointitehtävät sekä markkinointi ja asiakaspalvelu:**

Käsittelee tarjoukset ja hoitaa asiakaskontaktit ja/tai toimii alan asiantuntemusta vaativana teknisenä tukena ja/tai analysoi vaativan analytiikan tulokset ja/tai tekee näytteenoton suunnitelmat ja ohjeistukset. Tehtävä voi olla esimiestehtävä.

*** Tehtävien koordinointi, joka sisältää mahdollisen esimiestehtävän sekä logistiikka-asioiden hoidon:**

Johtaa välittömästi tai välillisesti laboratoriotyötä vastaten joko tutkimustoiminnan tai kokeiden suorittamisesta suunnitellen tutkimussarjoja annettujen suuntaviivojen mukaisesti. Tähän ryhmään kuuluu myös toimihenkilö, joka suorittaa itsenäisesti tutkimus- ja kehitystyötä.

4. Asiantuntijatehtävät

* Nuorempi kemisti, projekti- tai laboratorioinsinööri:

Perehdytysjaksolla oleva kemisti, projekti- tai laboratorioinsinööri tai vastaava (Enintään 1vuoden). Perehtyy analytiikkaan, ajaa sisään uusia menetelmiä jne.

* Tekninen tuki, joka sisältää laitehuollon:

Vastaa laboratorion laitteiston paikallisesta huollosta ja kunnossapidosta sekä vastaa yhteydenpidosta laitetoimittajiin huolto- ja kunnossapitokysymyksissä. Avustaa ja kouluttaa laborantteja laitteistojen käytössä. Voi johtaa välittömästi helpohkoa laboratoriotyötä. Laborantti, joka suorittaa 5. tasoaa vaativampia tehtäviä ilman esimiehen välitöntä ohjausta.

5. Laborantti/vaativa toimihenkilötehtävä

* Suorittaa annettujen ohjeiden mukaan tutkimustehtäviä tai analyysyjä, kokeita ja mittauksia sekä pystyy oma-aloitteisesti tekemään havaintoja ja päätelmiä niiden tuloksista.

6. Nuorempi laborantti/toimihenkilötehtävä

* Laborantti harjoitteluajanaan (Enintään 6 kuukautta) Näytteenototehtävät, jotka eivät vaadi laborantin tai korkeampaa koulutusta.

7. Avustava toimihenkilötehtävä

* Toimihenkilötehtävät, jotka eivät vaadi erityiskoulutusta kuten avustavat laboratoriotyöt ja vastaavat.

Palkkaryhmittelyn soveltamisohje:

* Milloin tehtävän sijoittelusta syntyy epäselvyyttä tulee rajatapauksissa kiinnittää erityistä huomiota toimen erityisvaatimuksiin, joita ovat:

- Akkreditoitujen menetelmien ylläpitovastuu

- Monialaisuusvaatimus (Esim. kemian- ja mikrobiologian yhtäaikainen hallinta)
- Työn erityinen vaarallisuus
- Käytettävän laitteiston erityinen vaativuustaso
- Asiakaspalveluvastuu

* Milloin yksi tai useampi tekijä on tehtävässä erityisen merkittävä, tulee toimi sijoittaa ylempään palkkaryhmään.

Luottamusmiehet ja työnantajan edustajat käyvät kerran vuodessa läpi palkkausjärjestelmän toimivuuden ja siinä mahdollisesti esiintyvät ongelmat.

TVL-PALKAT:

Palkkaryhmä	Kuukausipalkka
I	3368
II	2902
III	2540
IV	2181
V	1929
VI	1679
VII	1429

HENKILÖKOHTAINEN PÄTEVYYS JA TYÖSUORITUS

Uuteen palkkausjärjestelmään sisältyvään henkilökohtaisen pätevyyden ja työsuorituksen perusteella maksettavien palkanosien summa tulee olla toimipaikkakohtaisesti laskettuna vähintään 6 prosenttia toimihenkilöiden palkkasummasta. Toimihenkilön henkilökohtaisen palkanosan vähimmäistakuu on 1,5 prosenttia laskettuna asianomaisen palkkaryhmän vähimmäispalkasta.

Henkilökohtaista pätevyyttä ja työsuoritusta mitataan seuraavilla mittareilla:

- 1. Työtaito**
- 2. Tehokkuus**
- 3. Yhteistyökyky**

4. Vastuuntunto

5. Kehittymiskyky

Yhteenlaskettua pisteiden summaa käytetään määrittäessä toimihenkilöiden keskinäistä suhdetta henkilökohtaista palkanosaa maksettaessa.

TYÖTAITO:

Taso 1. Suoriutuu normaaleista tehtävistä itsenäisesti, myös harvemmin esiintyvistä. **5**

Taso 2. Pystyy hoitamaan toimialueensa erityistehtäviä, pystyy opastamaan toisia. Osaa erottaa tärkeät asiat vähemmän tärkeistä. **10**

Taso 3. Ratkoo vaikeitakin ongelmia ja suoriutuu hankalistakin tehtävistä ilman apua, pystyy kehittämään alansa tehtävien suoritustapoja. Suoriutuu esimiehensä rutiinitehtävien sijaisuuksista. **15**

TEHOKKUUS:

Taso 1. Tekee hänen suoritettavakseen määritellyt tehtävät niille varatussa ajassa. **5**

Taso 2. Suoriutuu tehtävistään hyvin ja työpanos on keskimääräistä suurempi, ehtii tekemään lisätehtäviä. **10**

Taso 3. Suoriutuu tehtävistään nopeasti ja saa paljon tuloksia aikaan. Auttaa muita tehtävissä omien tehtäviensä ohella. On aloitteellinen työmenetelmien ja tehokkuuden kehittämisessä. **15**

YHTEISTYÖKYKY:

Taso 1. Tilanteisiin sopeutuva, ottaa huomioon muiden tarpeet. **5**

Taso 2. Pystyy sovittamaan omat, ympäristön tai asiakkaan tarpeet toisiinsa. **10**

Taso 3. Vaikuttaa esimerkillisillä ihmissuhdetaidoillaan ympäristöönsäkin. **15**

VASTUUNTUNTO:

Taso 1. Hoitaa tehtävänsä itsenäisesti ja omatoimisesti. **5**

Taso 2. Auttaa ja opastaa pyytämättäkin työtovereita tai asiakkaita. **10**

Taso 3. Opastaa muitakin vastuullisuuteen, kantaa vastuuta lähiympäristöä laajemminkin. **15**

KEHITTYMISKYKY:

Taso 1. Osallistuu tarjottuun ammatilliseen koulutukseen. **5**

Taso 2. Seuraa aktiivisesti alan koulutustarjontaa ja tekee esityksiä kouluttautumisesta. **10**

Taso 3. Kouluttautuu itsekin ammattiinsa liittyvissä asioissa. **15**

Paikallisesti voidaan allekirjoittajaliittojen suostumuksella sopia myös muunlaisesta HEKO-järjestelmästä.

PALVELUSAIKALISÄ

Toimihenkilölle maksetaan voimassa olevan työsuhteen keston perustuvaa palvelusaikatakuuta:

Palvelusajan pituus

Palvelusaikatakuu

Kolme vuotta

3 prosenttia TVL-palkasta

Viisi vuotta

5 prosenttia TVL-palkasta

Kahdeksan vuotta

8 prosenttia TVL-palkasta

ESIMIESASEMA

Milloin toimeen sisältyy johtamista ja valvontaa, lisää tämä seikka jo sinänsä toimen vaativuutta. Sopijapuolet toteavat, että yrityksen palkkapolitiikan tulee huolehtia siitä, että esimiesasemassa olevien toimihenkilöiden palkkataso ylittää heidän alaisenaan olevien toimihenkilöiden palkkojen tason.

PALKANKOROTUSTEN TOTEUTTAMINEN

1. Toimihenkilön kokonaispalkkaa korotetaan työehtosopimuksessa sovitulla yleiskorotuksella.
2. Tarkistetaan, että palkka vastaa vähintään korotettujen TVL-palkkojen, palvelusaikalisän ja HEKO-takuuprosentin muodostamaa minimipalkkaa. Mikäli palkka jää alle tämän, korotetaan palkka vastaamaan minimipalkkaa.
3. Mikäli toimihenkilön palvelusaikataulukossa tapahtuu muutos kesken sopimuskauden korotetaan palkkaa entisen ja uuden palvelusaikalisän erotuksella muutosta seuraavan palkanmaksukauden alusta lukien.

ERIMIELISYYKSIEN RATKAISEMINEN

Tämän palkkausjärjestelmän soveltamisesta johtuvat paikalliset erimielisyydet ratkaistaan työehtosopimuksen neuvottelujärjestystä noudattaen. Liitot voivat sopia erillisen ratkaisulautakunnan perustamisesta, joka viimeisenä asteen ratkaisee toimen vaativuuteen liittyvät erimielisyydet.

Ratkaisulautakunnassa on yhtä monta toimihenkilö- ja työnantaja-puolen nimeämää edustajaa, jotka valitsevat lautakunnalle puolueettoman puheenjohtajan.

Työajan lyhennys yksi- ja kaksivuorotyössä

1. Soveltamisala

Työaika lyhennetään yksi- ja kaksivuorotyössä niissä työaikamuodoissa, joissa säännöllinen työaika on 40 tuntia viikossa 100 tuntia tai 12,5 päivää vuodessa.

Edellä tarkoitetussa työssä vuotuista työaika muuten lyhentävät enintään 30 arkipäivän vuosiloma, kirkolliset juhlapyhät sekä juhannusaatto, itsenäisyyspäivä, jouluaatto, uudenvuodenpäivä ja vapunpäivä.

2. Vapaan kertyminen

Vapaata ansaitaan kalenterivuoden aikana tehdyistä säännöllisistä työpäivistä seuraavasti:

vähintään	17 työvuoroa	1	vapaa
	34 ”	2	vapaata
	51 ”	3	
	68 ”	4	
	85 ”	5	
	102 ”	6	
	119 ”	7	
	136 ”	8	
	153 ”	9	
	170 ”	10	
	187 ”	11	
	210 ”	12.5	

Tehdyiksi säännöllisiksi työpäiviksi lasketaan lisäksi se aika, jolloin työnantaja maksaa sairausajan tai synnytysloman palkkaa sekä työnantajan osittainkin kustantama koulutusaika, jos työnantaja maksaa tältä osin palkan. Työpäiviksi rinnastetaan myös sopimuksen 23 §:n (lyhyt tilapäinen vapaa) tarkoittama vapaa-aika, jolta työnantaja maksaa palkan. Mainittuina aikoina siis vapaat sekä ku-

luvut että karttavat. Työpäiviksi rinnastetaan myös tämän sopimuksen tarkoittamat vapaapäivät.

Työajan lyhennyksen määrästä vähennetään muut kuin kohdassa 1 mainitut vuotuista työaikaa lyhentävät sopimukseen tai käytäntöön perustuvat vuosilomajärjestelyt tai vuosittain säännöllisesti toistuvat vapaapäivät.

3. Vapaan antaminen

Kalenterivuoden aikana kertynyt vapaa annetaan toimihenkilölle viimeistään seuraavan vuoden huhtikuun loppuun mennessä tai toimihenkilön kanssa sovittaessa maksamalla rahakorvaus tai antamalla vapaa muuna sovittavana ajankohtana. Vapaa annetaan työnantajan määräämänä ajankohtana. Työnantajan on ilmoitettava vapaasta toimihenkilölle viimeistään kahta viikkoa ennen vapaata, ellei toisin sovita.

Vapaata annetaan vähintään työvuoro kerrallaan, ellei toisin sovita.

Jos toimihenkilön työsuhde päättyy eikä kertynyttä vapaata ole siihen mennessä annettu, korvataan toimihenkilölle pitämättä jääneet vapaat sopimuksen 12 §:ssä sovitun osa-ajan palkan laskentaa koskevan ohjeen perusteella. Korvaus maksetaan ainoastaan täysiltä työpäiviltä.

Jos toimihenkilölle työsuhteen päättyessä on annettu liikaa vapaata, on työnantaja oikeutettu pidättämään tätä vastaavan palkan lopputilin yhteydessä. Pidätys suoritetaan ainoastaan täysiltä työpäiviltä.

4. Ansiotaso

Työajan lyhennys toteutetaan ansiotasoa alentamatta.

5. Vuosiloma

Vuosiloman pituutta määrättäessä pidetään työssäolopäivien veroisina päivinä myös niitä päiviä, joina toimihenkilö on estynyt tekemästä työtä tämän sopimuksen mukaisen vapaan pitämisen vuoksi.

Työajan lyhennys yksi- ja kaksivuorotyössä keskimääräistä viikkotyöaika noudattaen

Vaihtoehtoinen työajan lyhentämisyjärjestelmä

1. Mainittu keskimääräinen viikkotyöaika on saatu siten, että työajan lyhennys on otettu huomioon sitä laskettaessa. Tällöin myös arki- pyhät sekä juhannus- ja jouluaatto tasaavat viikkotyöajan näihin määriin kalenterivuoden aikana.

2. Työajan lyhentäminen toteutuu antamalla vapaata niin, että työaika enintään kalenterivuoden pituisena ajanjaksona tasoittuu keskimäärin 1 §:n mukaiseen määrään viikossa. Vuosilomapäiviä ei voida käyttää työajan tasaamiseen.

Vapaata pidetään työnantajan osoituksen mukaan vähintään työvuoro kerrallaan, ellei toimihenkilön kanssa toisin sovita vapaan pitämisestä tai sen korvaamisesta. Työtuntijärjestelmään merkitsemätön pitämätön vapaa annetaan viimeistään seuraavan vuoden kesäkuun loppuun mennessä. Mikäli vapaata tällöin on antamatta, korvataan se kuten viikkoylityö.

Mikäli jokaisen yksittäisen vapaan antamisajankohdasta ei päätetä erikseen, vaan usean tai kaikkien vapaiden antamisajankohdat vahvistetaan yhdellä kertaa, kutsutaan tätä suunnitelmaa työtuntijärjestelmäksi. Työtuntijärjestelmää laatiessaan tulee työnantajan pyrkiä ottamaan huomioon toimihenkilöiden yksilölliset toivomukset vapaiden ajankohdasta tuotannon tarpeiden sekä käynti- ja palveluaikojen sallimissa rajoissa.

Työtuntijärjestelmä on luonteeltaan kollektiivinen ja koskee sitä aikaa, jolloin käytettävänä työaikamuotona asianomaisessa työkohteessa, osastolla tai työpaikalla yleensä on yksi- tai kaksivuorotyö. Siirryttäessä muuhun työaikamuotoon, esimerkiksi kolmivuorotyöhön, määräytyy työaika siirron jälkeen kyseistä työaikamuotoa koskevien määräysten mukaan.

Ellei edellä mainittua työtuntijärjestelmää ole etukäteen vahvistettu,

vapaan antamisen ajankohta ilmoitetaan viimeistään viikkoa ennen, ellei paikallisesti ennen vapaan pitämistä muuta sovita. Samoin menetellään jos työtuntijärjestelmää muutetaan.

3. Työajan lyhennys toteutetaan ansiotasoa alentamatta.

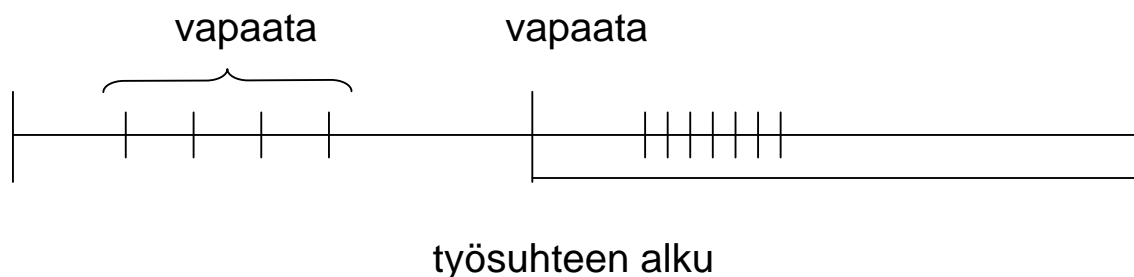
4. Tämän sopimuksen perusteella annetut vapaapäivät, jotka muutoin olisivat olleet työpäiviä, luetaan työssäolopäivien veroisiksi päiviä vuosilomaa ansaittaessa.

5. Mikäli työtuntijärjestelmästä ei muuta johdu, työstä poissaolevan toimihenkilön katsotaan saaneen vapaata, vaikkei poissaoleville ole siitä erikseen ilmoitettu, kun koko yritys, sen työsasto tai työryhmä, johon toimihenkilö kuuluu, on tässä sopimuksessa tarkoitettua vapaata pitänyt.

6. Työnantajan on ennen tämän sopimuksen tarkoittaman työaika-järjestelyn toimeenpanoa neuvoteltava toimihenkilöiden edustajien kanssa. Neuvotteluissa on otettava huomioon työpaikan toimihenkilötyön luonne, käynti- ja palveluaikojen turvaaminen, muiden henkilöstöryhmien työaika-järjestelyt sekä muut vastaavat seikat.

ERÄÄT ERIKOISTILANTEET

Työsuhteen alkaminen kesken vuotta

Toimihenkilö pitää työsuhteensa alkamisen jälkeiselle ajalle sattuvat vapaat, mitkä esim. muille saman työryhmän toimihenkilöille ja työntekijöille on ilmoitettu. On mahdollista kuitenkin laatia hänelle myös henkilökohtainen keskimääräinen viikkotyöaika jäljellä olevaa vuotta varten.

Etätyötä koskeva ohjeistus

Allekirjoittaneet järjestöt ovat yhteistyössä laatineet suosituksen, jolla liitot pyrkivät luomaan turvalliset puitteet etätyöstä sopimiselle ja ohjaamaan etätyön käyttöä kaikkia tyydyttävällä tavalla.

Etätyö

Etätyössä työehtosopimuksen mukainen säännöllinen työ tapahtuu työnantajan toimitilojen ulkopuolella.

Etätyö perustuu työnantajan ja työntekijän osalta vapaaehtoisuuteen. Etätyöstä tulee tehdä kirjallinen sopimus, jossa on syytä huomioida ainakin seuraavat seikat.

Etätyönä tehtävä työ

Sopimuksessa tulee määritellä etätyönä tehtävä työ ja etätyön pääasiallinen suorituspaikka. Sopimuksessa tulee myös määritellä etätyön ajallinen kesto (toistaiseksi, määräaika) ja etätyön päättämismenettely. Etätyön päättämismenettelyllä tarkoitetaan niiden sääntöjen sopimista, joita noudattaen työnantaja ja työntekijä voivat keskeyttää etätyön tekemisen ja työntekijä voi palata/siirtyä perinteiseen työskentelyyn.

Työaika

Lähtökohtaisesti etätyössä sovelletaan säännöllistä työaikaa koskevia työehtosopimuksen säännöksiä. Mikäli työnantaja tosiasiallisesti päättää työntekijän työajan sijoittamisesta ja mikäli työnantajalla on mahdollisuus valvoa työajan käyttöä työpäivän aikana, sovelletaan etätyössä lisä- ja ylityötä koskevia työehtosopimuksen säännöksiä.

Palkkaus

Etätyössä työntekijän palkkaus määräytyy työehtosopimuksen mukaisesti. Työntekijän luontoisedut säilyvät etätyön aikana.

Vuosiloma ja lomaraha

Työntekijän oikeus vuosilomaan ja lomarahaan etätyön aikana määräytyvät vuosilomalain ja työehtosopimuksen mukaisesti.

Poissaolot

Työntekijän oikeus sairausajan palkkaan, lääkärintarkastuksiin, tilapäisiin poissaoloihin ja perhevapaisiin määräytyy työehtosopimuksen mukaisesti.

Työvälineet ja laitteet

Työnantaja hankkii ja toimittaa etätyön tekemiseen tarvittavat työvälineet ja laitteet. Työnantaja vastaa näiden huollosta, vakuuttamisesta ja näiden aiheuttamista kustannuksista (esim. linjayhteydet).

Kustannusten korvaukset

Työnantaja maksaa työntekijälle korvauksen yksityispuhelimen käytöstä työasioiden hoitamiseen.

Tavanomaisilla työmatkoilla tarkoitetaan kodin ja työnantajan toimiltilojen välistä matkaa, joista ei makseta matkakulujen korvausta.

Muut työmatkat korvataan työehtosopimuksen mukaisesti.

Työllistymisen ja muutosturvan toimintamalli

Työnantajan, työntekijöiden ja työvoimaviranomaisen välisen uuden toimintamallin tavoitteena on yhteistyön tehostaminen ja työntekijän mahdollisimman nopea työllistyminen.

Yhteistoiminta- ja irtisanomismenettely

Työnantaja esittää vähintään 10 työntekijää koskevien yhteistoimintaneuvottelujen alussa toimintasuunnitelman. Sen sisällöstä neuvotellaan henkilöstön edustajien kanssa. Suunnitelmassa selostetaan neuvottelujen menettelytavat ja muodot, suunniteltu aikataulu sekä suunnitellut toimintaperiaatteet irtisanomisaikana työnhaun, koulutuksen ja työhallinnon palvelujen käytön osalta. Suunnitelmassa otetaan huomioon olemassa olevat normit siitä, miten työvoiman vähentämismenettelyssä toimitaan. Jos yhteistoimintaneuvottelut koskevat alle 10 työntekijää, yhteistoimintamenettelyssä esitetään suunnitellut toimintaperiaatteet irtisanomisaikana työnhaun, koulutuksen ja työhallinnon palvelujen käytön osalta.

Toimintasuunnitelman sisällöstä neuvottelemista ei estä rajoitus, jonka mukaan irtisanomisen vaihtoehtojen käsittely voi yhteistoimintaneuvotteluissa alkaa suurissa irtisanomisissa aikaisintaan seitsemän päivän kuluttua perusteiden ja vaikutusten käsittelystä.

Suunniteltua vähentämistä koskevan yhteistoimintamenettelyn yhteydessä käsitellään myös henkilöstösuunnitelmaan tarvittavat muutokset.

Työnantaja ja työvoimaviranomainen kartoittavat yhteistyössä tarvittavat julkiset työvoimapalvelut viivyttämättä yhteistoimintamenettelyn tai pienten yritysten irtisanomismenettelyn alettua. Työvoimaviranomaisen kanssa pyritään sopimaan tarjottavien palvelujen laadusta ja niiden toimeenpanon aikataulusta sekä yhteistyöstä niiden toteutuksessa. Henkilöstön edustajat osallistuvat yhteistyöhön.

Työllistymisohjelma ja sen toteuttaminen irtisanomisai- kana

Työnantajalla on tiedottamisvelvollisuus oikeudesta työllistymisohjelmaan ja korotettuun koulutustukeen.

Työnantaja ilmoittaa työvoimaviranomaiselle taloudellisin tai tuotannollisin perustein suoritetusta irtisanomisesta, jos irtisanotulla työntekijällä on työhistoriaa vähintään kolme vuotta. Ilmoitusvelvollisuus koskee myös sellaisen määräaikaisen työsuhteen päättymistä, joka on muodostunut yhdestä tai useammasta keskeytymättömänä tai vain lyhytaikaisin keskeytyksin yhteensä vähintään kolme vuotta samaan työnantajaan jatkuneesta määräaikaisesta työsopimuksesta. Työnantaja on velvollinen antamaan työvoimaviranomaiselle työntekijän suostumuksella hänen koulutustaan, työkokemustaan ja työtehtäviään koskevat tiedot heti irtisanomisten tapahduttua. Työnantaja osallistuu erikseen niin sovittaessa muutoinkin työllistymisohjelman laatimiseen.

Työntekijällä on mahdollisuus osallistua työllistymisohjelman laatimiseen. Työllistymisohjelmaa voidaan tarvittaessa täydentää myöhemmin.

Jos asiasta ei ole irtisanomisen tapahduttua muuta sovittu, työntekijällä on oikeus vapaaseen ilman ansionmenetystä osallistuakseen irtisanomisaikanaan työllistymisohjelman tekemiseen, oma-aloitteiseen tai viranomaisaloitteiseen työpai-kan hakuun ja työhaastatteluun, uudelleensijoitusvalmennukseen, työssä oppimiseen ja harjoitteluun taikka työllistymisohjelmansa mukaiseen työvoimapoliittiseen koulutukseen. Va-
paan pituus on työsuhteen kestosta riippuen seuraava:

- 1) enintään 5 päivää, jos työntekijän irtisanomisaika on enin-
tään yksi kuukausi;
- 2) enintään 12 päivää, jos työntekijän irtisanomisaika on yli
yksi kuukausi mutta enintään neljä kuukautta;
- 3) enintään 24 päivää, jos työntekijän irtisanomisaika on yli
neljä kuukautta.

Edellytyksenä on lisäksi, ettei vapaasta aiheudu työnantajalle merkittävää haittaa.

Työntekijän on ilmoitettava vapaasta työnantajalle viivyttelöttä ja pyydettyäessä esitettävä luotettava selvitys vapaan perusteesta.

Muutosturvan pöytäkirja

1. Sovittiin, että liitteenä olevat sopimusmääräykset työllistymisen ja muutosturvan toimintamallista ovat tulleet voimaan allekirjoittaneiden liittojen välillä 15.10.2007.
2. Todettiin, että työvoimaviranomaiset pyrkivät osaltaan toimimaan työllistymisen ja muutosturvan toimintamallin mukaisesti heti 15.10.2007 alkaen. Työllistymisohjelmaa ja koulutustukea koskeva lainsäädäntö on valmisteilla ja on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pikaisesti.
3. Todettiin, että työllistymisohjelmaa ja korotettua koulutustukea koskevia sopimusmääräyksiä voidaan soveltaa täysimääräisesti vasta niitä koskevan lainsäädännön voimaantumisen jälkeen.
4. Todettiin, että yhteistoimintamenettelyä koskevilla määräyksillä ei muuteta yhteistoimintalain 2 §:n mukaista soveltamisalaa.

ERITYISPALVELUJEN TYÖNANTAJALIITTO ry

TOIMIHENKILÖUNIONI TU ry

YLEMMÄT TOIMIHENKILÖT YTN ry

Henkilöstösuunnitelma ja koulutustavoitteet

Lain yhteistoiminnasta yrityksissä 16 §:n mukaan yrityksessä on laadittava yhteistoimintaneuvotteluissa vuosittain henkilöstösuunnitelma ja koulutustavoitteet työntekijöiden ammatillisen osaamisen ylläpitämiseksi ja edistämiseksi.

Henkilöstösuunnitelmaa ja koulutustavoitteita laadittaessa on otettava huomioon ennakoitavat, yrityksen toiminnassa tapahtuvat muutokset, joilla ilmeisesti on henkilöstön rakennetta, määrää tai ammatillista osaamista koskevaa merkitystä.

Henkilöstösuunnitelmasta ja koulutustavoitteista tulee käydä ilmi yrityksen koko huomioon ottaen ainakin:

- 1) yrityksen henkilöstön rakenne ja määrä sekä arvio niiden kehittymisestä;
- 2) periaatteet erilaisten työsuhdemuotojen käytöstä;
- 3) arvio työntekijöiden ammatillisesta osaamisesta sekä ammatillisen osaamisen vaatimuksissa tapahtuvista muutoksista ja näiden syistä sekä tähän arvioon perustuvat vuosittaiset koulutustavoitteet henkilöstöryhmittäin; sekä
- 4) 1–3 kohdassa tarkoitettujen suunnitelmien ja tavoitteiden toteutumisen seurantamenettelyt.

Henkilöstösuunnitelmassa ja koulutustavoitteissa tulee kiinnittää huomiota ikääntyvien työntekijöiden erityistarpeisiin samoin kuin keinoihin ja mahdollisuuksiin, joilla työntekijät voisivat tasapainottaa työtä ja perhe-elämää.

Yrityksessä, jonka työsuhteessa olevien työntekijöiden määrä säännöllisesti on vähintään 20 mutta vähemmän kuin 30, voidaan henkilöstöryhmän tai -ryhmien edustajien kanssa sopia, että edellä tässä pykälässä tarkoitettut asiat käsitellään yrityksen koko henkilöstölle järjestettävässä yhteisessä tilaisuudessa.

Jos työnantaja irtisanoo työntekijöitä taloudellisin tai tuotannollisin perustein, on henkilöstösuunnitelmaan ja koulutustavoitteisiin tehtävä tarvittavat muutokset yt-lain 8 luvussa tar-

koitetun, irtisanomisia koskevan yhteistoimintamenettelyn yhteydessä.

Liitot suosittelevat henkilöstösuunnitelman ja koulutustavoitteiden käsittelemistä tämän ohjeen mukaisesti.

Tasa-arvosuunnitelma

Lain naisten ja miesten tasa-arvosta 6a §:n mukaan jos työnantajan palvelussuhteessa olevan henkilöstön määrä on säännöllisesti vähintään 30 työntekijää, työnantajan on toteutettava tasa-arvoa edistävät toimet vuosittain laadittavan, erityisesti palkkausta ja muita palvelussuhteen ehtoja koskevan tasa-arvosuunnitelman mukaisesti. Suunnitelma voidaan sisällyttää henkilöstö- ja koulutussuunnitelmaan tai työsuojelun toimintaohjelmaan.

Tasa-arvosuunnitelma on laadittava yhteistyössä henkilöstön edustajien kanssa, ja sen tulee sisältää:

- 1) selvitys työpaikan tasa-arvotilanteesta ja sen osana erittely naisten ja miesten sijoittumisesta eri tehtäviin sekä kartoitus naisten ja miesten tehtävien luokituksesta, palkoista ja palkkaeroista;
- 2) käynnistettäväksi tai toteutettaviksi suunnitellut tarpeelliset toimenpiteet tasa-arvon edistämiseksi ja palkkauksellisen tasa-arvon saavuttamiseksi; ja
- 3) arvio tasa-arvosuunnitelmaan sisältyneiden aikaisempien toimenpiteiden toteuttamisesta ja niiden tuloksista.

Paikallisesti voidaan sopia, että vuosittaisen tarkastelun sijasta kohdan 1 mukaiset toimenpiteet voidaan tehdä vähintään kerran kolmessa vuodessa.

Liitot suosittelevat tasa-arvosuunnitelman käsittelemistä tämän ohjeen mukaisesti.

Jälkipainos kielletään

